

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Stari idealisti...

Za našo organizacijo so nas zavidali in nas še danes zavidajo drugi stanovi, ki se niti z daleka ne morejo meriti z nami v tem pogledu. Le potom organizacije in svojega dela smo se povzpeli razmeroma v kratkem času kljub vsem možnim oviram do splošnega ugleda in uvaževanja v javnem življenju takorekoč iz nič. Z njeno pomočjo smo se pa tudi gospodarsko osamosvojili na marsikaterem polju tako, da danes stojimo trdno in nepremagljivo ter v tem oziru prednjačimo tovarišem Hrvatim in Srbom. Bil smo med vsemi stanovni prvimi ki smo položili temelj svoji skupni organizaciji za celo državo.

Kakor pa ni pod božjim solncem ničesar popolnega, tako tudi ni popolna naša organizacija. To čutimo člani sami, še bolj pa čuti to vodstvo, ki ima več upoštevanja in ozkega v ves aparat, kakor pa mi raztreseni zunaj po deželi. Zato je izpopolnjujemo od leta do leta kolikor in kakor moremo. Vsaka organizacija mora biti živ organizem, ki se razvija in napreduje z duhom časa. Če tega ne stori in obstane na mrtvi točki, potem je zapišana smrti.

Pri nas imamo vse polno organizacij, ki se donajajo s tem, da so stanovske ali strokovne. Čisto stanovskih ali strokovnih organizacij je pa bore malo. Zakaj politika je naša vedno pota in sredstva, da je upregla v svoj voz tudi stanovske in strokovne organizacije, ene več, druge manj. Kolikor je to koristilo njej t. j. politiki, prav toliko in še več je to škodovalo organizacijam samim. Zakaj stranke so bile že od nekdaj, tembolj so pa danes zelo nestalne, takorekoč od danes do jutri. Danes je lahko kaka stranka na vrhuncu svoje moči, jutri jo pa že polagajo v grob. Tega ne vidimo samo pri nas, ampak tudi po drugih kulturnih državah. Od tod izvira dandanes tako žalostno dejstvo, da so stanovske in strokovne organizacije političnim strankam le žoga s katero igrajo v organizacijah, kjer si je pridobila politika vpliv uporablja in izrablja ta vpliv v svoje politične strankarske na-

mene. Tu je kaj bolezn, na kateri bolehalo danes druge stanovske organizacije še neprimerno bolj nego naša.

V stanovsko organizacijo spadajo vsi pripadniki dotičnega stanu, za katerega je ustvarjena. Politično mišljenje, katero se javno udeležuje ne sme in ne more nikoli biti povod za absentacijo od stanovske organizacije. Tega se morajo zavesti posamezniki in organizacije. Seveda pa mora biti vsak član toliko stanovsko zaveden, da to uvideva in da se manjšina prilagodi večini, kar pa ni tako težko, kakor se navadno misli. Vsak naj vidi v svojem tovarišu(ici) predvsem svojega stanovskega sobojevnika, ne pa političnega nasprotnika in se bode dalo kaj lahko premostiti tak prepad, ki je samo navidezno globok. Iščimo posamezniki in organizacija predvsem tiste niti, ki nas vežejo in spajajo ne pa onih, ki nas ločijo. Zakaj, če vsa znamenja ne varajo, pritisnilo bode na nas breme, da ga bomo imeli vsi dovolj nositi, če je še sedaj prelahko.

Med učiteljstvom je toliko in tako širokih potov, da prav lahko pridemo skupaj pod eno streho brez razlike na politično mišljenje in tudi brez razlike na narodnost, kjer pride še ta v poštev. Le prave volje je treba. Če je to možno pri zdravnikih, zakaj ne bi bilo možno pri nas? Če celo niti časnikarjev ne loči politika, zakaj bi ločila učiteljstvo?! Uverjen sem v dno duše da končno pride do tega, ker mora priti. Prisilile nas bodo razmere k temu koraku. Da ni že dosedaj prišlo do tega, nismo največ krivi mi, ampak je kriva v prvi vrsti politika in stranke, ki so nas razdvajale in izrabljale v svoje namene.

O parazitih našega stanu, ki uživajo sad našega dela in truda, morda izpogovorim drugič. Ni jih mnogo, ampak tudi ti so — sramota našega stanu.

Lahko je biti član organizacije v normalnih in dobrih časih in jo gmotno podpirati. Prav tako ni težko voditi organizacije v takih časih. A kadar pridejo težki in trdi časi, ko mora človek paziti na vsak, tudi najmanjši znesek, kam bi ga

obrnil; kadar nosi član fizično in moralno breme, ki mu ga nalaga organizacija, takrat je seveda komodno in morda tudi koristno biti »divjak«. A možato to nikakor ni! Še težje je voditi organizacijo v časih »sedmih suhih krav«. Ko pritisnejo neznošne razmere na cel stan, takrat je ioi Vsega je kriva le organizacija in samo organizacija. Devet desetih vidi samo v organizaciji — predvsem seveda v vodstvu — glavno krivdo za vse krivice in neuspehe. Tako je bilo že od nekdaj in tako je še v veliko večji meri danes, v dobi nezadovoljnosti, zabavljanja in lahkomišelnega križiranja.

Zato je treba ponovno in na ves glas povedati, da smo organizacija mi vsi in je njeno vodstvo samo predstavnik in tolmač naših želj, zahtev in pritožb na zunanji in na merodajnih mestih. Tudi med nami se je namreč razpasla neka posebna poznada: komodnost v mišljenju in zanašanje na vodstvo organizacije. Marsikdo bi imenoval to razvado najbrže — duševno lenobo. Vodstvo organizacije naj misli na vse in za vse in seveda tudi dela za vse. Taki so navadno vsi tisti člani, kateri smatrajo, da so storili svojo dolžnost namram organizaciji, če so plačali organizacijski davek. Prijatelji, to je naravnost absurdno! Potem bi vodstvo ne bilo vodstvo ampak navaden tlačan organizaciji, in sicer še neplačan tlačan, za kar ga danes faktično mnogi smatrajo seveda nevede in nehote. Zakaj organizacijski davek niti ne krije faktičnih izdatkov za liste v sedanjih draginskih razmerah.

Dandanes vsem ustreči je nemogoče! Zato ni čuda, če marsikomu ne ugaja naše stanovsko glasilo »Učit. Tovariš« v vseh posameznostih, ki naj bi bil zrcalo vsega našega dela in hotenja. Saj je naše stanovsko glasilo, ne pa revija, ki prinaša dolge in podrobne ocene celo manj važnih pojavov na polju naše beletristike, dasi je v časih morda tudi to umestno ravno sedaj, ko si knjig ne moremo kupovati. Tudi sem uverjen, da šolski odri vzamejo več prostora, kakor je potrebno in da bi tiste podrobne ocene mnogo bolj zblizale šolo in dom, če bi jih

prineslo dnevno časopisje, kamor pravzaprav spadajo. Bi vsaj širša javnost videla in vedela, da delamo in kaj delamo. Za nas zadostujejo v tem oziru kratke notice v svrhu evidence in statistike.

Ampak prijatelji(ice)! »Učiteljski Tovariš« je naše stanovsko glasilo, ne pa glasilo urednika tov. Dimnika, ali pa katerega člana vodstva. Sedite in pišite, poročajte in pritožite se in si ustvarite tako glasilo, kakoršno hočete imeti. Uverjen sem, da bode potem urednik sam najbolj zadovoljen.* Pojmi in naziranja naj se krešejo, čistijo in izkristalizirajo.

Hren.

* O p o m b a: S stališčem tov. Hrena glede lista se v polnem obsegu zlagamo. Povedati pa moramo ob tej priliki sledeče: List boleha danes v prvi vrsti na prostoru, kar vzbuja zelo mnogo nejevolje, ogorčenja in zlih dopisov na urednika — dajte mu vsaj vsake 14 dni prilogo in dopisniki bodo zadovoljnejši in potolaženi; 2. list boleha na vztrajnih in požrtvovalnih dopisnikih, ki bi se hoteli opredeliti v stalni sotrudniški aparat, ki bi prevzeli določeno jim časnikarsko funkcijo pri listu in bi se ne zanašali le na urednika — potem bi bilo misliti na informativna poročila iz tujih držav, prosvetnega šolskega in stanovskega značaja, kar bi zelo dvignilo list; 3. list boleha s strani čitateljev na razumevanju časnikarske naloge uredništva. Premnogo jih je, ki danes pač znajo valiti vso krivdo vseh razmer in vsega slabega na list in na urednika, ki se spodtikajo ob malenkostne notice in notičice, ki so iz tega in tega vzroka prišle v list, ki danes na velika usta kritikujejo, a ne pišejo nič, ki niti ne prečitajo lista, a si dovoljujejo pri tem zelo lahkomišelnostno splošno kritiko o listu — nečejo pa videti ogromnega dela in žrtev, ki jih zahteva specijelno naš list, žrtev posameznikov, ki vlečejo voz za druge, ki smatrajo vodstvo organizacije celo za svoje plačane hlapce. Pro domo: Kultura je temelj vsemu našemu delu in hotenju; temelj kulturi je književnost — zato smo se potrudili ustreči že ponovno izraženi želji uč-

LISTEK.

Slovo.

(Rado Jurku, o. šol. nadz. v Prekmurju.)

Saj mir ni zunaj nas, mir mora imeti človek sam v sebi. In če ga nima sam v sebi, zastoj ga išče drugod.

A. Aškerc: »Izmajlov«.

Redke so vrste onih, žal tudi med nami redke, ki bi glede na prvi stavek gornjega aforizma lahko rekli o sebi: jaz sem tak! Hram, obzidan z drugim stavkom je poln in še vedno se polni: cele procesije silijo vanj! Mnogi, da mnogi silijo tja, a on, on, ki nas je zapustil in šel dopolnjevati mero dušnega miru, on ni bil nikdar tak. Imel je vedno mir v sebi, mir je vladal krog njega tudi v najbolj razburkanih časih. Rojen šolnik posvetil je vse svoje sile, sleherno minuto, edino le šoli.

In med nas na skrajni sever naše domovine, je prišel dopolniti dan svojega uspešnega dela.

Prekmurska šola! Bila si kakor negodno, življenja nezmožno dete takrat,

ko je prvič pogledal v tvoje prostore. Delo je bilo silno težavno; dozdevno nepremagljive ovire so zastavljale prosvetno delo. On pa, rojen učitelj in vzgojitelj, začel je neustrašeno delovati. Imel je pa tudi preizvrstne sodelavce: mladeniška volja do dela in do stvari same, tovariške besede za one ki mu v začetku niso zapali, prijateljski nasvet za vsakogar. —

Danes, po tri in pol letnem neumornem in uspešnem delovanju gleda lahko s ponosom na svoje delo. Sadovi so prekrasni! Prekmurska šola spada v vrsto onih šol, ki so bile že dolga leta s skrbjo negovane. Ona ni več hram za raznarodovanje Panoncev, kar je še nedavno bila. Ona je vzgojiteljica in učiteljica; ona je nositeljica velike državne misli; ona je prava mati Slava vsem svojim otrokom. Kako ogromno delo v tako kratkem času!

To je delo našega tovariša in velezaslužnega okrajnega šolskega nadzornika, Rado Jurka, ki je stopil stalno v pokoj. —

Murskosoboško učiteljsko društvo mu je priredilo dne 4. marca t. l. v veliki dvorani hotela »Dobray« v Murski Soboti poslovnili večer. Dasi nam je vreme z vsemi silami kljubovalo zbralo se je k slovesu nad sedemdeset tovarišev in tova-

rišic; dokaz, da se ta večer ni poslavljalo od nas tov. okr. šolski nadzornik, ampak — oče!

Tov. Titan Ivan je v svojem lepem govoru očrtal plodonosno delovanje tov. nadzornika. On, kot Prekmurec-domačin vé posebno ceniti delo, ki ga je ustvaril slavljeneec. Med govorom je tov. Titan izročil tov. nadzorniku diplomu častnega članstva za učiteljsko društvo v Murski Soboti. — Diploma je umetniško delo akademskega slikarja gosp. Viktorja Cotiča v Mariboru; Na knjigah kleči Vesna in poliva z modrostjo liste knjig; izmed listov poganjajo korenine, ki se razraščajo v tri lepe palme: trojedini narod jugoslovenski!

Do dna srca ginjen se je tov. nadzornik zahvalil za izkazano mu hvaležnost, o kateri mu priča predvsem obilna udeležba na večeru, kakor za diplomu.

Vsi ostali govorniki, gimn. ravnatelj Lokar, tov. Kontler, notar Anton Koder ter tovarišica Ježovnikova so povdajali zasluge, ki si jih je stekel tov. nadz. Jurko na šolskem, kakor izvenšolskem polju za osamosvojitve Prekmurja. —

Poslovnili večer tov. nadz. Jurka nam ostane v neizbrisnem spominu. Bil je večer, šola in bodrilo nam vsem, ob-

enem prijateljski sestanek vseh dobro hotočih.

Tov. nadz. Jurku želimo iz dna srca, da zadovoljno preživi svoja leta — dal Bog, da bi njih število ne bilo majhno — ob vznožju zelenega Pohorja. — — — c.

DR. STANE RAPE:

Podmladek „Rdečega križa“.

(Konec.)

Vdahniti mladini idejo voditeljico, ki jo morda sama ne najde, pa se mi zdi prav tako težavno kot povzpeti se brez cepina in derezev v hudi zimni na strme planine. Mogoče je sicer oboje, a vsakdo, ki je že imel priliko delati med mladino v društvih mi bo priznal, da je dotičnik, ki bi bil zmogel vdahniti naraščajo idejo trajne vrednosti, pravi umetnik. Teh pa je bore malo.

In načela, ki jih zastopa »P. R. K.«? Brezdvoma so lepa in koristna, a prav tako gotovo so tudi za uspešno delo med mladino vsaj v tej obliki, neuporabna! Zopet smo tu zapadli enemu izmed elementarnih pedagoških pogreškov, ker se nismo ozirali niti na mlado otrokovo dušo, ki mora šele potem izkustva zaslutiti moč in resničnost teh pravil, niti na toliko opevano samodelavnost. Ne vstvarjajmo ponovno mrtvih katekizmov, kojim je ravno vsled njihove nerabno-

teljstva, da je postalo naše stanovsko glasilo tudi zrcalo pregleda naše slovenske književnosti, v teku je delo, da to še razširimo in bomo lahko prinašali pregled vse jugoslovanske književnosti. Kdo bolj vse pionir kulture in prosvete je tega potreben, ki vodi danes — ne samo šolske — temveč tudi ljudske knjižnice. Revij si pri današnjem stanju ne more vsakdo vzdrževati. Manj politike, manj polemike in več kulture — pozitivnega dela, je bilo naše geslo! Brez ocen in s krajšimi ocenami — ni mogoče! In že pada prva slana kritika na še ne docela izvedeno delo! — Glede šolskih odrov se v polnem obsegu pridružujemo nazorom, da pridejo daljša poročila v liste ki jih čita naše ljudstvo in bo naš list le kronist v tem oziru. Hvala Bogu, ne potrebuje to delo več toliko iniciative lista in je izhodilo. — Prisedite k mizi in videli bode, da delo rodi zadovoljstvo in strpnost! Clara pacta, boni amici! — **Uredništvo.**

Sacro egoismo.

Glavni znak dobe, v kateri živimo, je oholo plapolajoči prapor materializma na eni in tropica ponižanih in užaljenih čuvarjev sv. Grala, pozabljene narodove vere v samega sebe in svojo bodočnost na drugi strani. Doba brez solca, brez duše, brez ideala, doba povojne psihoze, doba egoizma in fraze, Mrzlo je človeku, ki hodi med vami...

Beda in nepriznanje, pa še umetno podžgana mržnja njih, ki jim dajemo od svojega poslednjega najboljšega, to je naše plačilo. In naše delo je delo Sizifovo. Čutimo to, od časa do časa se izvije iz zmučenih prs krik za odroččenjem, začujemo svareči »mene tekel«, pa se zgrozimo, zadržimo z njim — za hip, potem pa utone krik in hrepenenje naše nazaj v naš bedni, brezupni vsakdan... Dnu prsi pa tli in ne ugasne in čaka: »Svobode, Bratstva, Enakosti!«

Bral sem J. Kovačičev članek »Internacionalna Pedagogična Unio« v 51. številki »Učit. Tov.« in mi je prišlo na misel... kako bi sezidali most med seboj in sosedji svojimi.

Res veriamе kdo da bi svetovni jezik, pa da je Ido, Esperanto ali Volapük, nadomestil to, česar ni v nas, kar bi edino moglo premostiti prepad med nami in njimi — ljubezen? Ne bo! Ni jezik sredstvo kulture jezik je samo njen verni obraz in odraz... Iz ljubezni edine pa gre pot v Obljubljeno deželo, brez nje so vse naše besede kakor poklenkavanje votlega bronca... In ljubezni ni v nas, Preveč bolijo rane...

Koroška, Trst, Gorica, Reka Kras in Istra in Zader — sedem trnov v srcu našem — od njih je polno srce da ni prostora ljubezni v nem... Kako bi ljubili?! Ni ljubezni v nas. »Homo homini lupus«, brat bratu volk. Jezik ne svetovni in noben ne, ne bo spremenil na tem nikdar ničesar. Recimo, danes zna vsa naša inteligenca (nanjo se obrača člankar) po. — no kako bi — bo idovsko. Kai je pridobitnega? koliko jih pa je, ki bodo svoje znanje lahko kdaj porabili? Tisti kongres vsakih toliko in toliko let. — kdo ga bo kdaj videl? Sai še doma ne moremo živeti, sai še, če grem od doma v šolo, dve minuti premišlujem, kako se bom obračal, kje bom držal roke, da vsaj za silo zakrijem to sredi decembra brstečo veli-

sti za vzgajanje k življenju, veljal vse naš boj in vsa odpornost mladine. Decij se hoče življenja, pristnega življenja, pa naj si je včasih pomešano z grenkobo! Ne z dogmatičnimi vprašanji in odgovori, z vsakdanjo izkušnjo si ustvarja sposobnosti za svojo bodočnost. Ali ji nudite priliko za slično udejstvovanje v zamišljeni organizaciji? Šola je že itak poklicana za vzgajanje, njena sveta dolžnost je posvetiti vso pažnjo moralnemu odgajanju svojih gojencev, pozneje pa, v pošolski dobi ni več nikogar, ki bi vplival nanje! Ako so gnotna sredstva na razpolago za delo tam, kjer se brez njih itak vzgojno delo vrši, potem ne bo težko ta sredstva pritegniti k plodonosnejšemu delu, ki čaka organizatorje na še skoraj docela neobdelanem polju. Kakor je »Skautstvo« pridobilo med našo dečo tal, ne zato, ker so se za njega zavzeli vzgojitelji, ampak ker nosi v sebi zdravno idejo, ki prilja otroškemu srcu in nega iniciatorni sili, prav tako bo kot izpopolnitev mogla prodreti tudi ideja »P. R. K.« v srca naših malih, če bo pravilno tolmačena in sejana. Pravim kot izpopolnitev, ker se mi zdi organizacija »P. R. K.« umestna posebno za dekleta, kojih temperament boljše odgovarja nežni nalogi »Rdečega križa« in obče in bi jim imenovana organizacija propagirana bila sigurno odlična privlačna sila.

Povsod so se praktični vzgojitelji zavzeli za podeljeno vzgajanje dečkov in deklic, ker so upoštevali vsaj za gotovo razvojno razdobje obojestransko individualnost, pa se mi zdi, da bi tudi to ne bilo v škodo, če bi skušali zadostiti pri-

konoc oziroma prenavljanje in prestvarjanje na svoji obleki... In tistih par izvoljenih, ki bodo morda vendarle prišli blizu, se bodo pač sporazumeli v besedah — sporazum v srcih, tisti ki pelje do bratstva, tisti ostane, kakor doslej — podobna izsani... Ne bodo nam Italijani dali Trsta in Gorice in ne Nemci naše Koroške nazaj sami, pa naj naša zemlja odneva samega lida...

Pa še nekaj je! Če hočemo zdati most ljubezni od naroda do naroda, treba da začnemo ne pri obokih in sklepih sredi vode temveč pri temelju, pri sebi. **Narodni abstrakten pojem**, kakor smo se navadili da ga razumevamo, temveč je živ, rastoč ali propadajoč organizem, čisto kakor smo živi in rastemo ali propadamo mi. Naš narod — to smo mi, vsak posamezni poedinec in če še tako neznan, njegov integralen del. **V sebi najprej ljubezni!** Vem, da je težko, da je trpek naš dan in da je daleč zarja... Ampak treba da gremo naprej in da ne položimo križem rok, dokler ne bo naše upanje poveličano... Težko je vem... koliko nas je? Za Krpanovo dlan... In še so nam odtrgali naše najboljšega... Mi pa govorimo: bratje tam preko in zvestoba do groba in — **imamo med seboj strank kakor potočkov** in se bičemo in kolleimo in mesarimo, namesto da bi se prišli za roke, da bi dvignili svoja srca in stisnili zobe in pesti in bili složni, složni in — močni...

In brez moči — ne, ne!

Hej vi gospod Italijan, hej vi gospod Nemeč! Čujete? Kaj vama še ni nikdar prišlo na misel, da smo si pravzaprav in takorekoč bratje? Sicer ste nam res vzeli Trst in Reko in Goriško našo in Postojno in pa tisti Zader, tisto sramoto smrtne sredi našega čela ampak naj bo pozabljeno in odpuščeno danes vse... Danes, ko smo si bratje takorekoč in pravzaprav. Glejte ko vam ponujamo svojo iskreno bratovsko desnico... In še Bled in Bohinj, če izvolite... In vi, gospod Nemeč, ki ste spravili v svojo beraško malho našo Koroško bi li ne hoteli zdati, ko smo si bratje morda še Maribor? Samo da smo si bratje...

Ne gospoda, dokler ni naš račun poravnani, pravično in pošteno do zadnje naše kože tam onstran, toliko časa bo bolelo, toliko časa ne bo ljubezni v nas, toliko časa bomo počakali z bratstvom. Naša desnica že danes bi vam pomenila sankcijo vaših krivic naše bratstvo danes bi si vi predstavili z našo bojzljivostjo, z našim strahom pred vami... Mi pa se ne bojimo razen svoje nesloge ničesar in nikogar, ker je zavest v nas, da je božja in človeška pravica z nami... Svoje neslogo bomo izruvali, svojih preprirov in prepričkov se bomo odvadili in evangelija bomo vsejali v svoja srca, tistega, od katerega bo moč — sacro egoismo Vaš bo naše geslo! Takrat pa, ko bomo močni dovolj da boste vi našo bratsko roko sprejeli s spoštovanjem in iskrenostjo — (potem ko bi bil naš račun že poravnani!), takrat ko boste vedeli tudi vi, da smo si bratje. — takrat: pozdravljeni!

Sacro egoismo, ljubezen do domovine! Ne do tiste abstraktni, ki je ni, do proklete tiste fraze, ki je je toliko in zaradi katere krvavimo danes iz toliko ran, temveč do tiste žive domovine, katera smo mi sami — medsebojno ljubezen. Vem, da bohoti na široko in visoko plevel — ampak izruvali ga bomo in Voljo bo-

rodnemu nagonu dečkov za organizacijo, ki skuša zaposeliti njihovo iniciatorno silo, in prirodnim težnjam deklet z organizacijo, ki upošteva ženski naravi odgovarjajoče udejstvovanje.

Če ste uverjeni, da naše domače pridne »Čbelice« in podjetni »Skauti« ne morejo zadostiti nalogam, ki jim pripisujemo danes morda kot posebnost organizaciji »P. R. K.«, pa spremenimo ime! Ne gre nam namreč za imena, ampak za delo!

»Čbelice« ali pa organizacija »P. R. K.« in »Skautstvo«, bi konečno moglo v marsičem nadomestiti propadajoči vpliv domače hiše. Ustvarili bi center, kjer bi se zbirala zdrava in močna deca k ustvarjajočemu delu, kjer bi ista preživljala čas, ki ji preostane po končanem dnevnem trudu.

Naj končam! Delo naj se osredotoči na ono polje, ki smo ga navedli zgoraj, pa bomo dosegli uspehe in to tam, kjer je za poznejši razvoj in moralno odpornost našega naraščanja mnogo bolj potrebno in od neprecenljive važnosti. Veščaki so si namreč edini v tem, da izpuhti po večini vse ono iz otroških glav, kar se deca nauči v dobi osnovnošolskega obiska, da pa ostane tisto, kar so si pridobili izza 14 leta. — **Ne barvajmo torej svoje znanosti — slično Indijancem z Orinoka — s površnim pojmovanjem polzke civilizacije, zajemajmo iz svoje narodne individualnosti, ker le na ta način bomo vzgojili nepremagljiv rod Jugoslovanov!**

VSAK JUGOSLOVAN MORA BITI ČLAN, JUGOSLOVANSKE MATICE!

mo se, ali in bo zrasla Moč. In če bomo šli še tako pomalo naprej, kamen do kamna, zrno do zrna!

Politična borba se ne sklada z učiteljskim poslanstvom, prvi tov. Kovačič. Komur pomeni beseda »za politika« to, kar na štiri petine polni naše »politične« dnevnike (in vse naše javno in poljavno življenje), ta se bo z vso dušo strinjal z njim. Jaz pa pravim: politika je celokupnost vseh zadev, ki se tičejo narodove in državne dobrobiti in ravno učitelj je, ki zamore — ob pravilnem shvačanju svoje naloge seveda — pripomoči k ozdravljenju naše bolečine siljo mnogo. Učitelj, naglašam to, ker so ki niso, — lahko toliko in tako brez vse žrtve, mimogrede stori za ublažitev raznih razbesnelih instinktov, ki izpodjedajo in ne puste naši mladi svobodi do razevoja, da smatram za slab značaj onega, ki se iz komodnosti odtegne delu za skupnost. Ne razumevam pa tega tako da mora biti orodje kake stranke; učitelj naj bo vzhajeni Svecenik in propovednik vsega Lepega in Dobrega, pa naj je srečal tisto Lepo in Dobro potem že kjerkoli...

Ne razdora torej, ampak sloge, ne prenapetosti, ampak strpnosti, ne fašizma, temveč spoštovanja in ljubezni med seboj, **ne rušenja, temveč zidanja**, ne malodušnosti in zabavljanja **temveč dela in vere!**

Zato, ker je ljubezen edini jezik, ki bo premostil brezdna med narodi. Takrat šele, ko bo naš sacro egoismo močnejši in silnejši kot sovražnikov, takrat šele je prišel čas za obračun, takrat šele prisilimo svoje mejaše, da nam vrnejo, kar je našega da enkrat za vselej prečrtaio in orekrižajo svoja pohlepanja, in da iskreno sprejmejo naše bratstvo.

Prej pa ga ne bo! Živimo na realnih tleh peklenjskih in moramo računati z dejstvi, vse drugo pa, romantiko in sentimentalnost in sanjavo dobrodušnost in ponižnost in kar je še drugih čednosti naših in Ido pa si prilhanimo za boljše čase, zdaj si jih res ne moremo privoščiti.

To je, kar sem bil hotel povedati.

Dela in vere! Ernest Tiran.

Učiteljice, poročene z državnimi nameščenci.

Ko je bil predsednik našega Udruženja v zadevi naših za polovico prikrajšanih osebnih doklad pri ministru prosvete, izjavil je ta, da si ne vpa naše zadeve predložiti ministrskemu svetu, ker v slučaju, da bi se nam izplačale polne doklade bi presegali dohodki učiteljske porodice plačo višjih činovnikov s fakultetno naobrazbo in on ne mara ustvarjati takega nepravilnega »razmerja«. (»Narodna Prosveta«).

To bi bilo torej nepravilno »razmerje« ko bi dva duševna delavca skupaj prejela več kot eden sam! Da se ohrani ravnotežje, smemo one, z državnimi nameščenci poročene učiteljice, prejemati samo polovico onih dohodkov, ki jih imajo neporočene kolegije ali pa učiteljice-žene, kojih moške niso v državni službi in so s tem že itak boljše situirane. Zakaj pa ne bi žene visokih činovnikov s fakultetno kvalifikacijo ustvarjale tega ravnotežja s tem, da z duševnim ali drugim delom prispevajo k dohodkom svojih soprogov? V predvojnem času, ko so bile življenske razmere neprimerno ugodnejše ni bilo govora o kakem nepravilnem »razmerju«. — »Nepravilno razmerje« je to, ako ima služkinja večje dohodek kot učiteljica, delavec ali hlapec več kot visokošolski profesor, ne pa, če dva skupaj zaslužita več kot eden sam; to »nepravilno razmerje« naj bi skušala naša vlada odpraviti!

Toda ni še bilo dovolj krivice! Vsi državni nameščenci so prejeli sedaj stanovanjsko doklado, malenkostni prispevek sicer, ki izdaleka ne dosega tega, kar stanovanje v resnici stane, a me zopet nič.* Prišlo je to povsem nepričakovano, ker dotična odredba nikjer ne omenja, da bi bile me izvzete. Morebiti je vzrok temu slična mahinacija, kakor pri maksimiranju doklad upokojeencev, ki so jo povzročile podrejene oblasti s svojim povpraševanjem in državno računovodstvo s svojim samolastnim tolmačenjem zakona.**

* Zadeva je sedaj rešena, ker je ministrstvo v našem smislu rešilo izplačilo stanovanjskih doklad poročenim učiteljicam in se bodo doklade izplačale.

Uredn.

** Glede maksimiranja ima zakon točne določbe, ki so odločno socialno krivične in neopravičene — dvoma na nj.

Uredn.

V dokaz kako krivično in nesmiselno je tako postopanje, naj služi sledeče:

Stanovanjske doklade dobivajo tudi vsi oni, ki imajo brezplačna službena stanovanja, učiteljice, žene veleposesnikov, verižnikov trgovcev, bančnih uradnikov, advokatov, hčere učiteljice, ki bivajo doma pri svojih starših, tudi take, ki rabijo svojo plačo samo za luksus. V neki znani obitelji, hkrati pet oseb, prejema stanovanjsko doklado. Ako pojde učiteljica, žena državnega nameščenca v pokoj, dobiva stanarino, ako je mož upokojen, tudi, a dokler delata dva, tako dolgo nič. Enako je z dnevniciami.

Popolnoma pravilno je, da dobivajo vsi omenjeni tudi stanovanjsko doklado, ker ta je del plače in ni nikaka miloščina. Tudi osebna doklada nam gre vsem enako; za enako delo enako plačilo. A tembolj občutimo me ki smo tako hudo prikrajšane, to vnebovpljivo krivico, to kruto zapostavljanje, ki nam jemlje ves pogum in zaduši v nas vsako iskrico idealizma, vsako vero v pravičnost in dobro voljo naše vlade.

V dokaz nezaljšane krivice naj služijo sledeči podatki: Učiteljica, žena državnega nameščenca, ki služi 20 let, je nadram svojim kolegijam prikrajšana za 570 Din mesečno, starejše pa kar za 720 Din, torej skoraj za polovico svojih prejemkov.

Storile smo vse, kar se da storiti, pisale ter pošiljale peticije in proteste, obrnile se do vseh naših organizacij zainteresirane poslance. »Kolo jugoslov. sestara« itd. a vse zaman.

Opetovano pozivamo naše organizacije, da se z vso vnemo zavzamejo za nas, da zastavijo vse svoje sile v odpravo teh krivic. Ko so svoj čas pri štajerski deželni vladi uvedli slično praktiko napram nam, sta se »Lehrerbund« in »Zveza južnoštajerskega učiteljstva« potegnili za nas s tako energijo da so to naredbo takoj ukinili ter nam naknadno nakazali polne prejemke. Kar je bilo mogoče doseči organizaciji pri nemški vladi, menda tudi ne bo nemogoče doseči v naši narodni državi.*

* Otežkočeno je to vprašanje zaradi tega ker ni odvisno od lokalnih, temveč centralnih faktorjev in ker zadeva vse uradništvo in ne samo učiteljstvo. Le v složnem nastopu in delu je mogoč uspeh. Ni pa organizacija zamudila nobene prilike in je vselej pravočasno opozorila odločilne faktorje tudi na to vprašanje.

Uredn.

Šolski vrtovi.

(Oboje mnenje.)

Okrajni poročevalci o stanju šolskih vrtov — novi vrtnarski podnadzorniki. Višji šolski svet naroča z odlokom z dne 22. februarja t. l., št. 1927, da voli vsak okraj po enega ali več poročevalcev o stanju šolskih vrtov ki naj bi bili podrejeni in v pomoč nadzorniku za šolske vrtove. Le ti naj bi opravljali svoj »častni« posel b r e z p l a č n o (prav do učiteljski navadi) radi pomanjkanja denarnih sredstev. Dobili bi na ta način zopet nekatere nove nadzornike, katere nam je pa milostno dovoljeno voliti po lastni volji — in tako bomo kmalo enaki bivšim meščanskim gardam, ki je imelo običajno več častnikov in podčastnikov nego prostakov. Krajni šolski svet pa, kjer bi imel tak poročevalec svoj sedež, dobi v svojem letnem proračunu tudi novo rubriko pod »Tiskovine in pisalne potrebščine okrajnega poročevalca šolskih vrtov«. Sigurno se prav nič ne motimo, ako vnaprej trdimo da se bo tako učitelj kot krajni šolski svet kljub obilni dobri volji za te častne službe in izdatke prav lepo zahvalil in to povsem upravičeno, vsaj ne more eden kot drugi premagovati že dosejanih stroškov, pa si naj naprti prostovoljno še novih? In čemu? Ako uvidi država korist šolskih vrtov in nadzornikov, naj iste tudi honorira, da bodo lahko neovirano vršili svojo službo — hodili od šole do šole, iz kraja v kraj, dajali na licu mesta nauke in navsete, prirejali predavanja, ker pametna in poučna beseda več zaleže kot še tako učeno pisani akti, ki se jih napiše pri zeleni mizi. V prvi vrsti je treba izvežbati mlade podeželske učitelje za praktične vrtnarje in pa vcepiti naraščaju na učiteljsku veselje do vrtnarstva, ker sicer bodo zlasti sedaj ko upokojuje vse starejše učiteljstvo, kmalo vsi šolski vrtovi brez vrtnarjev. Čemu nam bodo pač še nadzorniki in podnadzorniki?! Naše mnenje je: »Država honoriraj najprvo dosejanja nadzornika, da lahko stopita brez vsakdanjih življenskih skrbi ven iz pisarne in gresta predvsem

Delovanje okrajnih društev poverjeništv UJU v Ljubljani.

Program UJU.

(Temeljne smernice za razpravo.)*

(Referat g. Jova P. Jovanovića, člana Glavnega Odbora UJU „Naloge učiteljske organizacije v ujedinjen domovini Srbov, Hrvatov in Slovencev“, podan na državni učiteljski skupščini v Sarajevu, 1. 1922.)

Šolska dožnost in obveznost.

Zelo velika napaka v ureditvi narodnih šol za izobrazbo narodne mladine leži v tem, da se princip obveznega šolskega obiska napačno razumeva in napačno izpeljuje.

Princip obveznega šolskega obiska velja pri nas samo za učenčeve roditelje. Ako se hoče natančno ta princip izpeljati, ne sme ta obveznost veljati za roditelje, ampak za državo in za vse samoupravne institucije: oblasti, okrožja, občine itd.

Šolanje mladine je bilo v najstarejših časih privilegij najvišjih društvenih stanov, plemstva in duhovščine, kasneje je to šolanje postalo pravica vsakogar, ki se je hotel poslužiti. V najnovejšem času, ko so prevladale napredne ideje demokratizma, je šolanje mladine postalo obvezna dolžnost. Sedanjí demokratizem zahteva, da se vsak v mladosti uči in zbira potrebna znanja in zmožnosti, da čimprej postane samostojen ud družbe in državljan, da si pridobi gotovo količino znanja iz sposobnosti za državljanske in druge posle, katerim se misli posvetiti v življenju in da te posle izvršuje čim točneje in vestneje.

Iz te socialne zahteve novega časa je potekel tudi princip šolske obveznosti, toda pri nas se ta princip napačno razumeva in izpeljuje, in posledica tega je, da se v Srbiji po preteku enega stoletja svobodnega državnega življenja ne šola niti ena tretjina šoloobvezne mladine, dočim se nahaja v državah, ki so nastale kasneje od nje in z njo pomočjo več šol in več učiteljstva, in se v šolah izobrazuje tudi znatno večji procent šoloobveznih otrok. Fakt je žalosten in sramoten, a resničen! Težko je gledati resnici v oči, toda enkrat se to le mora zgoditi, prej ali slej!

Na podlagi tega, kako se pri nas razumeva in izvršuje princip obveznega šolanja narodne mladine, se razvidi jasno, da je pri nas šolanje še vedno samo pravica, da obiskuje šolo kdor hoče in more; a ker velika večina noče ali ne more, je posledica tega, da obiskuje v okoliščini naše prestolice šola niti polovica šoloobvezne mladine, in da se prirastek procenta pismenih komaj opazja. Ako se bo to pri nas tako nadaljevalo še naprej, potem nam bo potrebno še eno celo stoletje, da bomo dospeli vsaj do tja, da bi se izjednačil procent pismenih in nepismenih; o tem da bi pa izginil procent nepismenih sploh, pa ne smemo niti misliti!

Pravi smisel obveznega šolanja ni, da se šola vsak ravno tam, kjer imajo šolo, t. j. ravno tisti, ki se nahajajo v dobrih in srečnih razmerah, da lahko obiskujejo šolo, temveč da se omogoči obiskovati pouk do gotove starosti enako vse šoloobvezni mladini brez razlike. To je pravi namen obveznega šolanja narodne mladine, tako se izvaja princip šoloobveznosti po drugih naprednih pokrajinah, ker sicer postane princip šolske obveznosti, ako se tako ne izvršuje, le iluzija.

Meščanske in nadaljevalne šole.

Če se kritično opazuje izobraževanje ali poučevanje narodne mladine pri nas, tedaj se opazi drug pojav, ki ga tudi ne more prezreti kritika. Pri nas obstoji nekaj meščanskih in nekaj gospodinskih šol, ki se zdaj vzdržujejo iz občnih, državnih sredstev, toda korist prinašajo samo krajju, v katerem so. To so šole za nadaljno izobraževanje narodne mladine, za nekatere kraje, a nadaljna izobrazba je enako potrebna za vse in vso mladino. Ker so take šole potrebne za vse kraje in ker se iste izdržujejo iz občnih, državnih sredstev, tedaj je tudi potrebno, da se ustanovijo te šole po vseh krajih in za vso mladino, a ne samo za mladino po nekaterih krajih, ker sicer bi se prikazovala država enim kot mati, drugim pa kot mačeha. Nikakor ne more biti pravično, da mora ljudstvo iz Homolja, Toplice ali Kosovega nositi žrtve in bremena za izdrževanje meščanskih šol v Pančevu in Novem Sadu, ali pa za izdrževanje gospodarskih šol v Hedješu in Bavanišću, a v domačem kraju nimajo dovolj niti osnovnih šol niti učiteljstva ter jim otroci ostajajo brez pouka in tako tudi brez pismenosti. Očigledno je, da interesi države in naroda, pa tudi principi demokratizma in pravice zahtevajo, da je osnovna in nadaljevalna izobrazba narodne mladine mogoča enako za vse in v vseh krajih naše države.

VZGOJA IN POUK V NARODNIH ŠOLAH.

Pomanjkljivost vzgoje v šoli.

Pouk je polovica, a vzgoja, v ožjem smislu, je druga polovica naloge vsake narodne šole.

* Resolucije, sprejete k referatu v Sarajevu se glase: 1. Neobhodno je potrebno, da izdelajo jugoslovenska učit. organizacija svoj načelni program. 2. Ta program naj se izdela s kolektivnim sodelovanjem vsega učiteljstva. 3. Za izvedbo tega programa, čim bo izdelan, naj se oblasti širji glavni odbor, da ga sankcionira in prevzame dolžnost njegove izpeljave.

Zaradi tega je potrebno, da se polaga skrb v narodnih šolah enako na vzgojo, kakor na dober pouk, ali z drugimi besedami, kolikor za razvoj razuma in znanja, toliko tudi za oplemenitev duše in srca narodne mladine. Toda v naših narodnih šolah se ne vrši tako!

Pri nas se delo in sposobnost učiteljeva v narodni šoli ocenjuje poglavito po njegovem uspehu pri pouku, ne pa tudi po doseženem uspehu pri vzgoji šolske mladine, in zato je čisto naravno, če se učiteljstvo narodnih šol trudi ugoditi temu, kar se od njega zahteva in po čemer se ga tudi kvalificira, kot uradnika. Zaradi tega je vpliv narodne šole na vzgojo šolskih otrok v ožjem smislu slab in pomanjkljiv; in ta napaka narodne šole je posledica neracionalnega in enostranega ocenjevanja učiteljevega dela in uspeha z ozirom na pouk in vzgojo — s strani nadzornika.

Predstavniki nemške pedagogike niti ne smatrajo to za napako in nedostatek v izobrazbi šolske mladine, ker stoje na načelu, da mora biti ves pouk v narodni šoli vzgojevalen in da mora izobrazba moralne volje pri otrocih nastopiti kot posledica njihovega duševnega razvoja; čim pa predstavniki pedagoškega pouka v Ameriki in na Angleškem, kjer se gleda na vse to realneje, oni smatrajo, da se ne sme čakati, da se plemeniti čuti in lepe navade pri otrocih javijo šele kot posledica duševnega razvoja, ampak mora šola tudi s posebnim vplivom povzročiti razvoj in obstanek plemenitih čutov in lepih navad pri šolski deci. V tem prepričanju je v Ameriki in na Angleškem, in po tem oziru tudi na čeških narodnih šolah uveden poseben predmet za doseg večjega vpliva na dobro vzgojo mladine in sicer pri mlajših moralni pouk, pri starejših domovino-znanstvo (spoznavanje državljanskih pravic in dolžnosti).

Neovrgljivo je dejstvo, da bi se uvedbo teh predmetov v program naših narodnih šol znatno pojačal vpliv šole na vzgojo mladine, posebno pa sedaj, ko pada pri nas — kakor povsod — morala kot posledica dolgotrajnih vojen in ko se radi novih državnih in nacionalnih razmer kaže posebna potreba, širjenja nacionalne in državne zavesti, kar se proglašja kot posebno važna naloga državne, narodne šole.

Pomanjkljivost pri pouku.

V pogledu izvajanja pouka v naših narodnih šolah se opažajo precejšnje napake in nedostatki.

To se opaža v velikem pomanjkanju potrebnih nacionalnih učil za racionalno poučevanje in v pomanjkanju učiteljstva za poučevanje strokovnih predmetov.

V naprednih državah opazujejo učenci navadnih šol v šolskem kinu zgodovinske dogodke, znamenitosti posameznih pokrajin, kopanje in predelavo rud, izdelovanje stekla, papirja itd., a pri nas še učitelji prestolice ne morejo pokazati otrokom niti dobre nacionalne olike v tem oziru; naše narodne šole nimajo na razpolago niti dobro izdelanega zemljevida za specialno šolsko potrebo, niti ne dobre šolske table. In to je glavno merilo za pouk, v koliko so jasni pojmi pri šolskih otrocih o tem, kar se jim predava v šoli.

V naprednih državah predavajo v narodnih šolah strokovne predmete, kakor: risanje, petje, ročno delo, telovadbo in dr. strokovni učitelji, pri nas se zahteva, da uče učitelji in učiteljice vse predmete, tudi one, za katere nimajo dovolj spretnosti, zato obstoji pri nas v narodnih šolah pouk v strokovnih predmetih samo po imenu, izvaša se pa samo proforma, in so tudi učni uspehi ničevji.

Resnica je, da se pri nas radi velikega števila nerazdeljenih šol ne more izpeljati specializiranje pouka v vseh narodnih šolah, a je tudi resnica, da je število otrok v razdeljenih šolah in število otrok v nerazdeljenih šolah približno enako; zato naj se iz izjeme napravi pravilo; zakaj bi se radi šol, v katerih se ne more izvesti specializiranje pouka, ne bi izpeljalo v tistih, v katerih se lahko izvede?! Edini vzrok temu je naša poznana konservativnost, od katerega se težko osvobodimo in kar preprečuje uvedbo vsake koristne novosti.

V čeških in slovenskih šolah poučujejo strokovne predmete strokovni učitelji in učiteljice povsod kjer je to mogoče, in zato se tam dosežajo tudi pravi in popolni uspehi v poučevanju strokovnih predmetov, zato se v tamošnjih narodnih šolah izvaja harmonična vzgoja narodne mladine.

Jasno je, da je bilo pri nas malo delovanja in malo izvedenega tudi za napredek pouka v narodnih šolah ter je zato nujno potreba močnejše inicijative za delo tudi v tem pravcu, da bo pouk v naših šolah tudi v kvalitativnem pogledu na oni stopnji, kakor pri drugih naprednih narodnih.

(Nadaljevanje sledi).

Iz naše stanovske organizacije.

Iz glavnega odbora UJU v Beogradu.

+glo NAŠE ZAHTEVE NA SEJI GLAVNEGA ODBORA UJU. Sednica održana 31. oktobra 1912. godine u Beogradu.

Navzoči: predsednik Milutin Stanković, podpredsednik M. V. Popović i članovi: Mihailo Jovič, Mih. Stanojević Jova P. Jovanović, Vlad. K. Petrović, Anta Mladenović Steva U. Đorđević i g. ca Savka Radičevićeva.

Ovoj sednici prisustvovali su članovi Gl. Odbora iz Slovenačke: gg. Luka Jelenac i Dostal.

Službena pragmatika: g. predsednik govori o činovničkom zakonu. On misli, da ne treba mnogo negodovati proti njega, jer je on ipak jedan uspeh za činovništvo. Dalje saopštava da je podneo Skupštinskom Zakonodavnom Odboru predstavku, koja sadrži sve zahteve obuhvaćene u zapisniku vanredne sednice Izvršnog Odbora od 30. oktobra. Za tim veli, da se je razgovarao i sa nekim članovima Zakonodavnog Odbora kao i sa predsednikom toga odbora g. Mišom Trifunovićem, i da su oni obećali, da će u granicama mogućnosti izići na susret učiteljstvu. Predsednik je obećao da će se naša predstavka pročitati u Odboru.

Zatim g. Stanković predlaže da se o toj stvari napišu još dve opsežne predstave, od kojih bi jednu g. Mil. Popović predao lično g. Miši Trifunoviću, a drugu bi on predao Ministru Prosvete g. Sv. Pribičeviću.

Ovaj je predlog Izvr. Odbor usvojio no s tim da se u te predstave unese još zahtev: da se do datak na skupcu izjednači po svima krajevima Države, pošto je ona svuda skoro izjednačena.

Naše zahteve: 2. G. L. Jelenac uzima reč i želi:

a) Da se poradi na tome, da se plate činovnika I i II kategorije uravnoteže, jer ovako kako se predviđa velika nesrazmera među njima.
b) Da se svima Povereništvima pošlje po 1 primerak nacrtá zakona o Učitelj. Školama, radi proučavanja.
c) da se objave sve rezolucije donete na Sarajevskoj Skupštini; i
d) Da se publikuje Skupštinski Poslovnik.

Odbor je pažljivo saslušao njegove zahteve i odlučio, da se po njima postupá s napomenom, da skupštinski poslovnik nije ni primljen na Skupštini u Sarajevu, već je ostavljeno za iduću skupštinu.

3. G. Dostal iznosi zahtev Povereništva iz Ljubljane, da se iz Slovenije uzme jedan učitelj za referenta Ministarstva Prosvete. Takva ličnost, veli on, najbolje poznaje prilike u Slovenačkoj, i on bi doprineo mnogo da se svi poslovi za ovu pokrajinu u Ministarstvu što pravilnije i brže rešavaju.

Povodom ovoga uzima reč:

G. Jova P. Jovanović i veli da postojeći referenti prema uređenju Min. Prosvete, nisu poddeljeni po pokrajinama, već po prirodi poslova. Ako bi se izašlo na susret braći Slovincima, onda bi to dalo povoda da ostale pokrajine izađu sa takvim zahtevama, a to bi bilo neostvarljivo.

Predsednik veli, da se sprema nov Zakon o uređenju Ministarstva Prosvete. U koliko je njemu poznato najugledniji članovi Gl. Prosvetnog Saveta žele, da se ova ustanova organizuje tako, da će postojati širi i uži Svet. Za članove Šireg Saveta uzimaće se predstavnici iz svih krajeva naše otadžbine tako, da bi oni bili informatori, svaki za svoj kraj, i na taj bi se način mnoga prosvetna pitanja najpravičnije mogla rešavati. U ovom specialnom slučaju mišljenja je da treba potpomoći zahtev naših slovenačkih drugova.

G. M. V. Popović je za to da bi Min. Prosvete moglo uzeti za svoje činovnike ljude, predstavnike iz svih krajeva Otadžbine, i oni bi u danom momentu mogli korisno da posluže za potrebne informacije.

Pošto je ovo pitanje iscrpljeno, to je odlučeno:

Sklepi: Da se predlog g. Dostala usvoji i poradi, da se jedan učitelj iz Slovenije uzme u Ministarstvo Prosvete za našeg činovnika.

3. G. L. Jelenac, povodom izbora novoga predsednika traži obaveštenje zbog čega je to sad izvršeno i kako se, s obzirom na pravila, ima shvatati taj izbor, izjavljujući da su Slovenci glasali za taj izbor kao disciplinovani članovi Udruženja.

Povodom ovoga razvije se razgovor i data su mu objašnjenja, da se ovim izborom nije doveo ni to mesto koji nov član sa strane, već je iz Sredine Glav. Odbora izabrano lice za predsednika usled ostavke gosp. Jovičeve, koju on nije hteo da povuče.

G. Jelenac je ovo objašnjenje primio k znanju.

4. Blagajnik Udruženja čita izveštaj o stanju blagajne in naglašuje da je Udruženje u finansijskoj krizi.

Povodom ovoga predsednik uzima reč i veli da je mišljenja: da bi trebalo učiniti izvesne uštede u pogledu izdataka na »N. Prosvetu«, pa po potrebi momentalno svesti izlaženje N. Prosvete

na jedanput nedeljno, a »Učitelj« jedan put u 2 meseca. Na taj način izdaci bi se znatno smanjili.

G. Jova P. Jovanović, veli da o ovom pitanju treba ozbiljno razmisliti. On nalazi, da je nezgodno naplatiti od pretplatnika za N. Prosvetu pretplatu za 2 broja nedeljno a za jedan broj »Učitelja« mesečno, pa onda smanjivati njihovo izlaženje. On je zato, da se izbere jedan odbor, koji bi o ovom pitanju ozbiljno razmislio i pronašao nove izvore priloda. Završuje s tim da velika štednja može često puta da bude i štetna.

Predsednik je za to, da ovom pitanju treba posvetiti celu jednu sednicu.

Odbor usvaja ovaj predlog.

5. G. Vl. K. Petrović traži da se sprema spisak članova onih društava koja nisu dala članarinu i ovde po njemu tražiti istu.

G. Predsednik veli, da je usled razgranatih poslova Udruženja potrebno da jedno lice stalno bude u kancelariji i vrši te poslove.

Odbor ovu izjavu prima k znanju s napomenom da je o tome već donesena odluka i predsednik ima samo da postupi po njoj.

S ovim je sednica zaključena.

Predsednik Glav. Odbora UJU
Mil. Stanković.

Sekretar
Anta Mladenović.

Iz poverjeništv UJU v Ljubljani.

+ Vsem okrajnim društvom! Naloga širjega sosveta je, da določa kraj in čas pokrajinske skupščine. V današnjih draginjskih razmerah ne kaže sklicevati samo v to svrhu širjega sosveta. Izrazila se je želja, da bi se letos upoštevala naša okrajna društva v severnem delu Slovenije, zato predlagamo: letošnja pokrajinska skupščina naj se vrši v 1. polovici julija v Ptuj. Člani širjega sosveta (člani ožjega sosveta in predsedniki vseh okrajnih društev) naj se izjavijo pisмено do 10. aprila, ako soglašajo s tem predlogom, da lahko potem ožji sosvet v svoji prvi prihodnji seji o tem definitivno sklene. UJU poverjeništv Ljubljana.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ § Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v soboto, 7. aprila 1923, ob 10. uri predpoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem sporedu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene vesti. 3. O društvenem poslovniku poroča tov. Drago Pinterič. 4. Določitev dnevnega reda za društveno 50-letnico. 5. Ustanovitev podružnice Ferijalnog Saveza v našem društvu. 6. Slučajnosti. Dan 7. aprila je pouka prost za vse društvenike, ki se zborovanja udeležijo: ostali morajo imeti pouk. V zadevi morajo šolska vodstva poročati okrajnemu šolskemu svetu. Polnošteviline udeležbe pričakuje odbor.

+ § NOVOMEŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZBORUJE v soboto 7. aprila t. l. ob 9. uri dop. v deški šoli v Novem mestu po tem dnevnem redu: 1. Volitev2 poročevalcev o stanju šol. vrtov. 2. Podrobni učni načrt za risanje; poročevalca tov. A. Ivanetič in Niko Lahajner. 3. Razgovor o letošnji okr. učit. konferenci, referati in prireditve zvečer. 4. Učiteljski Ferijalni Savez. 5. Slučajnosti. Z ozirom na važnost vseh točk dnevnega reda pričakuje polnošteviline udeležbe — Odbor

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ JE ZBORovalo 7. februárja pri Sv. Lenartu v Slov. gor. ob prav povoljni udeležbi.

Po običajnem pozdravu predsednikom, posebno pa najmlajšega častnega člana Srečka Skrjanca, se je poročalo o došlih dopisih; glede ustanovitve C. M. podružnice na vseh šolah tega okraja, da je glavna C. M. družba doposlala vsem šolskim vodstvom potrebna navodila in pravila, da se bodo te podružnice lahko v kratkem ustanovile v probudo naroda na severni meji naše države.

Za »Učiteljski dom« se bode tudi svojčas skrbelo, sedaj je to nemogoče radi denarne krize.

Za »Ferijalni Savez« se je volil sledeči odbor: tov. mešč. S. rav. Segula Franjo — predsednik, tov. naduč. Jože Velnar — namestnik in tajnik, tov. uč. Šafarič Franjo — blagajnik.

Društvo si ne naroči »Narodne prosvete«. Društvenina se je določila na 100 Din. Maloštevilni so plačali celo letnico, drugi delno, tretji še bodo. Zapisnik decemberskega zborovanja se je v polnem obsegu odobril.

Času primerno podavanje tov. rav. mešč. šol. Franja Segule — »Kaj zahteva meščanska šola od učenca, ki prestopi iz ljudske v mešč. šolo« — je bilo vrlo zanimivo. Enakih referatov se prosí še več. Poslušalci so s ploskanjem izrekli zahvalo.

Glede poročila tov. Železnika Oroslava. O sedanjih draginji v Slov. gor. — nam je govoril vsem iz srca žalibog čisto resnično. Njegovim trditvam, da uradništvo s strahom gleda v bodočnost, so pritrjevali poslušalci in klical merodajne faktorje na odpmoči.

Sprejela se je sledeča resolucija: Beda je tudi pri učiteljstvu dosegla svoj vrhunec, sila kolia lomi, vlada se pozivila, da mora ona s takojšnjim primernim zvišanjem draginjskih doklad omogočiti učiteljstvu eksistenco. Kako naj ima

učitelj veselje do svojega težkega poklica, ako ga tlačijo gnotne skrbi, ki ga nasledujejo kakor mora. Intenzivno delo v šoli je tedaj vsled tega nemogoče. Zato nam s par Din dnevno ni nič pomagano. Draginske doklade na deželi se naj izdajajo z mesti, kajti na deželi se mora tako vse nekaj odstotkov dražje plačevati kakor v mestu. Poročenim učiteljicam se naj izdajajo draginske doklade z drugimi; za enako delo, enako plačilo.

Poročilo Fr. Jakopca: »Dušeslovni poskusi« je bilo obširno in zanimivo, za kar se mu je toplo zahvalil predsednik.

Glede minimalnih naših povšic, ki nikakor ne odgovarjajo današnjim draginskim razmeram, je razočarano vse učitelstvo. Če se v kratkem zdatno ne odpomore, bode imela sušica svoje pogubonosno delo v veliko škodo narodovo.

Prihodnje zborovanje bode majnika t. l. pri Sv. Ani v Slov. gor.

+ **RADOVLJIŠKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 3. t. m. na Jansenih. Po otvoritvi se je tov. predsednik spominjal smrti dr. Ivana Tavčarja ter povdarjal njegove zasluge za učiteljski stan. Učitelstvo je zaključilo pokojniku trikrat »Slava!«

Tov. Ivan Šega je referiral o »slovnici v ljudski šoli«, ter tov. Drago Hude o nadzorstvu otrok med odmori.

Med slučajnostima je bil izvoljen tov. Egidij Schifferer, da stopi v imenu društva v stik s Ferijalnim Savezom glede ustanovitve njegove podružnice.

Predlagajo in sklenejo se sledeče resolucije: 1. UJU naj izposluje, da se nam ves denar, ki so nam ga vzel za potrošaško zadrugo v Beogradu, vrne z bančnimi obrestmi od dneva odtgnitja.

2. UJU Poverjeništvu naj zahteva pri Viš. šol. svetu, da se vsaka anonimna ovadba zoper učitelstvo vrže v ogenj. V vsako podpisano ovadbo pa imel prizadeto učitelstvo vpogled, da se lažnjive ovadbe tira lahko pred sodišče. Proti krivemu učitelstvu se naj vpelje takoj disciplinarna preiskava. Slabo je, da se šolske oblasti še ozirajo na anonimne ovadbe.

3. UJU Poverjeništvu Ljubljana naj vsakemu posameznemu okraj. društvu sporoči za vsako na njega oziroma potom njega stavljeno resolucijo, kaj se je v zahtevanem slučaju storilo in kaj se je doseglo, kajti mnogo resolucij smo že stavili, pa ne vemo, ali so se upoštevale ali ne, ali se je kaj doseglo ali ne.*

4. UJU Poverjeništvu Ljubljana naj pridobi društvo javnih nameščencev za, da se izposluje v Beogradu, naj se naše eventualne povšice plač nikar ne obeča na veliki zvon, kajti trgovci na ta način že prej dvignejo cene, predno so prejeli v naših rokah.

5. UJU naj izposluje v Beogradu, da se oprostje vse na korist šole vprizorične prireditve tudi izven šolskega poslopa obdajanja. Eno ministrstvo nas priganja, da prirejamo predstave, drugo ministrstvo pa nam dela zapreke. Vsaka šola pa nima pripravnih lastnih prostorov.

6. Radovljiški okrajni šol. svet je začel praktirati, da se mesta, za katera se oglašamo po en prosilec, na novo razpisujejo. Zastopnikom učitelstva se naroči, naj skušata v prihodnje to preprečiti.

* Od sedaj naprej se vsaka resolucija izroči v smislu poslovnikoma pristojnemu odseku, dosejaj so se pa obravnavale vse pri seji ožega sveta in je bil sklep in postopanje objavljeno v »Učit. Tov.« Le na spec. zahtevo se je dal tudi pismen odgovor. — Uredn.

+ **OBČNI ZBOR LIČIJSKEGA OKRAJNEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA** se je mesto Stični vršil v Ljubljani dne 3. februarja 1923 na I. mestni deš. osn. šoli. Ravnatelju tov. Jakobu Dimniku se društvu za odstop lokala tem potom zahvali prav lepo.

Poročilo predsedstva. Mesto odsodnega predsednika otvoril zborovanje podpredsednik tov. B. Anđelišek. Po pozdravu 42 navzočih članov se je udeležbo prav iskreno zahvalil predsedniku okr. šol. sveta, vladnemu svetniku F. Podboju okr. šol. nadz. tov. Iv. Bezeljku ter dobrodošlemu gostu mešč. šole, tov. Leo Finku. — Pismo izročeno stvarno poročilo predsednikovo o zadnji seji šir. sosveta UJU pov Ljubljana, se je z zadovoljstvom vzel v vednost. Ob tej priliki je bil izmed naših vrst razmeroma častno zastopan višnjegorski sodni okraj, ne tako pa ličijski.

Iz tajniškega poročila je bilo razvidno, da je društveni odbor od zadnjega občnega zborovanja imel 4 redne seje in dvojne prav dobro uspelih zborovanj. Društvo šteje danes 79 rednih članov.

Blaginik poroča, da v kratkem razpošlje na vodstva čeke, potom katerih bomo odsilimali plačevali članarino.

Članarina za leto 1923. je bila določena na Din 90 s prispevkom Din. 10 za predsednikovo potovanje na 2. drž. skupščino v Sarajevo.

Računska predložila, tov. Okorn in Rigler sta pregledala blaginjsko knjigo s prilozgami in našla vse v redu. Po I. blok za »Učit. konv.« sta popolnoma razprodali tov-ici: ga. Menaše-Komačeva in za. Turner-Kovačeva. Prisrčna hvala za njuno požrtvovalnost! Kjer tov. Prestor Niko ni bil navzoč odpade njegovo poročilo o »Učit. samopomoči.«

V novi odbor so bili soglasno izvoljeni tovariši in tovarišice: Janko Levstik kot predsednik, ostalim odbornikom in namestnikom pa: tov. Lusner Gustav iz Litije, Kolenc Lojze iz Zagorja, Pelko Matija iz Toplice pri Zagorju, Furlanova Zinka iz Smartna pri Litiji, Kalinova Marjia iz Litije, Tancigova Vera iz Izlake in Vrščajeva Zinka iz Zagorja o. S.

Razno: Načelno stališče tov. J. Levstika glede zborovanja se vzame v vednost — in se sklene, da se prvo zborovanje, ki ima slediti, vrši v Stični. — Izrazila se je tudi želja, naj se novi odbor zavzame za pristop k »Ferijalnemu savezu«. Priporoča se agitacija za »Zvonček« vsaj za učence višjih razredov. Tovariši in tovarišice se ponovno prosijo, da svoje kakoršne koli spremembe in event. želje javijo sprti tajništvu, da smo tako vedno v medsebojnem stiku ter ima tako tudi odbor jasen pregled o stanju društvenikov. Čas prihodnjega zborovanja bo pravočasno nannanjen v našem stanovskem glasilu.

+ **CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO JE ZBORovalo** dne 10. marca v Celju ob skoraj polnoštevni udeležbi.

Društvene zadeve. Tovariš predsednik prečita uvodoma došle dopise ter priporoča navzočim, da naj podpirajo v prvi vrsti naše stanovske institucije kakor Učiteljski dom v Mariboru, Zdravišiški dom in Učiteljsko gospodarsko in kreditno zadrugo v Celju. Ta zavod tiho deluje 12 let, se lepo razvija in procvitva. Je ta institucija nekaka »Samopomoč« učitelstva. Skoraj nobene mu tovarišu ozir. tovarišici še ni ves čas poslovanja odrekla pomoči, ako se je zatekel v stiskah do svoje stanovske zadruge. Ker tiho deluje, je ta zavod našemu naraščaju, mlajšemu učitelstvu skoro docela neznan. Zavod ne mara kake

hrupne agitacije, ampak seznaniti se hoče z mlajšimi tovariši, da se obrača do zavoda tako s hirnilnimi vlogami kakor tudi s pojnami za pošila.

Članarina za tovarišice omožene s tovariši se je določila na 40 Din letno, za uč. ž. r. d. in vrtnarice pa 60 Din. Kot referenta za Ferijalni savez se izvolita tov. Schreinerjeva in Vrečer, za šolske vrtnice pa tovariš Petriček.

Tovariš Potočnič poroča o ukrepkih, ki jih je storil gospodarski odsek v zadevi stanarine in ogreva. Soglasno se sprejme na to sledeča resolucija:

Ker nam višji šolski svet nakazuje prejemke po čl. 33 zakona z dne 19. julija 1919, je naše društvo mnenja, da bi bila dolžnost višjega šolskega sveta, da bi zamujeno dolžnost popravil, se obrnil na pokrajinsko upravo ter opozoril isto, skrbeli za to, da se postavi v proračun vsota za izplačilo zaostale in tekoče stanarine in kurjavo za slov. učitelstvo. Pri vseh bodočih nakazanih plačah naj višji šolski svet upošteva celi 33. člen ter nakaže vse prejemke po navedenem členu oziroma pove, kdo daje oziroma izplača nenakazani del plače.

Predavanja. O ustanavljanju mlad. km. klubov je predaval inž. Lah.

Jako interesantno je bilo tudi predavanje tovariša Petroviča o poravnavljanju zvezkov med učnim časom ter tudi izven učnega časa.

Prihodnje zborovanje meseca majnika v Teharjih! Tovariši, ki se nameravajo udeležiti majniškega (poučnega) izleta v Hrastnik, naj javijo po dopisnici društvenemu predsedniku.

Končno se še sprejme resolucije, ki se odajo ožjemu sosvetu.

+ **LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO JE ZBORovalo** 14. marca ob prav številni udeležbi. Po običajnem pozdravu vseh navzočih se je tov. predsednik v vznešenih besedah poklonil manom pokojnega dr. Ivana Tavčarja, najodličnejšemu sinu slovenskega naroda. V kratkih, markantnih besedah je orisal njegovo življenje, njegovo javno delovanje, povdarjajoč njegovo plamteto ljubezen do domovine, njegove moderne nazore in ideje ter ljubezen do našega stanu. Kot je nekoč pokojni stal trdno ob naši strani, tako stoji slovensko učitelstvo žalostno in v tuzi v srcu ob njegovem grobu, a ta bolest je vzvišena, pomosna, ker smo srečni, da je rodila slovenska mati sina, ki je pritisnil našemu narodu poseben pečat in bil narodu dobitnik in sodnik. Slava njegovemu spominu. — Nato je pozdravil navzoča zastopnika F. S. gosp. prof. Lapačeta in poverjenika F. S. za Slovenijo gosp. Mačka. Odgovarjal je nadalje na interpelacijo tov. Ambrožiča glede javne kvalifikacije. — Tovariš Seme je nato podal izbrano poročilo o bistvu, namenu in delovanju učiteljskega Ferijalnega Saveza, opozarjajoč tudi na različne težkobe, ki ovirajo delovanje. Po jedrnatem poročilu g. prof. Lapačeta, ki je poročal o pristopu proforskoga društva k F. S., dalje o ugodnostih učitelstva na deželi, o pešpotovanju itd., se je izvolil odbor Učiteljskega Ferijalnega Saveza za Ljubljano, sestoej iz 10 članov in 2 pregledovalcev računov. Za predsednika je bil izvoljen tov. Seme.

Članarina se je določila za aktivne člane letno 100 Din, ki naj se pobira mesečno po posameznih poverjenikih na šolah. Poročene učitelice plačajo letno 40 Din in sicer UJU 20 Din in društvu 20 Din kot članarino. Učitelstvo, ki ni zaposleno na osnovnih šolah, naj pošilja članarino vsaj četrtletno naprej.

Jako živahna je bila razprava o gospodarskem položaju ljubljanskega učitelstva in kako bi učitelstvo samostojno našlo način, tej pereči gospodarski krizi odpomči. Pojavljale so se različne pametne ideje glede nakupovanja najpotrebnejših živil, posebno pa glede ustanovitve bolniške blaginje. Ker je načrt take blaginje že osnovan, se sklene, da se to vprašanje preloži na dnevni red enega prihodnjih zborovanj, da se za dobro dobera preletita in premotri, kako bi se ta koristna naprava omogočila in realizirala.

Dalje je zbrano učitelstvo sprejelo sledeče resolucije, ki se tičejo finanjskega položaja vsega učitelstva.

1. Vsled naraščajoče dragine je socialni položaj učitelstva postal tako žalosten, da se učitelstvo nahaja tik pred katastrofo in popolno odpovedjo vseh svojih sil.

2. Vlada naj takoj reši vprašanje službene pragmatike.

3. Vlada naj nemudoma zviša vse prejemke pragmatike za 100%.

4. Vlada izplačaj takoj enkratni nabavni prispevek v izmeri enomesečnih skupnih prejemkov za vsaj delno kritje dolgov, v katere je zabredlo učitelstvo.

Vlada naj draginji primerno zviša prispevek za stanarino. Obenem naj nam tudi preskrbi ogrev. ki nam gre po ustavi.

Učiteljicam, ki so poročene z drž. nameščenci, naj se priznao jednake draginske doklade, kot jih imajo ostale neporočene učiteljice, oziroma omožene z nedržavnimi nameščenci. Za enako delo enako plačilo!

Pravično in izobrazbi primerno naj se urede službeni prejemki učitelice ženskih ročnih del. — Resolucije se odpošle potom UJU pov. Ljubljana na centralo v Beograd v svrhu nadaljne akcije za zboljšanje našega položaja. — Predsednik nato zaključil dobro uspešno zborovanje. — J. L.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ JE IMELO DNE 8. FEBRUARJA T. L. SVOJ OBČNI ZBOR** v Ormožu, tokrat radi slabega vremena je pri 51% udeležbi. Kot gost je bil navzoč ravnatelj ormoške deške meščanske šole gospod Josip Prijatelj.

Predavanja: a) Tovariš ravnatelj Anton Kost je razpravljao o versko-nravnih vzgoji mladine doma in v šoli; debata je bila živahna; b) Tovariš predsednik Josip Raišp pa je poročal o seji širšega sosveta UJU v Ljubljani dne 28. decembra 1922.

Tajnikovo poročilo: iz tega je razvidno, da ima društvo vso okrajno osnovnošolsko učitelstvo, vstevši učiteljice ročnih del in otroško vrtnarico ter v pokojence pod svojim okriljem, torej 53 rednih udov. V pretečenem društvenem letu je društvo čokrat zborovalo in priredilo 1 poučni izlet v Čakovci. Pri zborovanjih je bilo 8 podavanj. V svojem poročilu je tajnik omenil tudi odklovanje našega predsednika tovariša Raišpa z redom sv. Save 5. razreda in naglašal, da je to odklovanje velika čast i za naše društvo, ker se je s tem odklovanjem častno pripoznavalo tudi dolgoletno stanovsko organizatorično delovanje odklovančevu.

Blaginikovo poročilo kaže 3879,57 Din dohodkov, 3654,05 Din izdatkov, torej 225,07 Din prebitka. Članarina znaša za leto 1923: 144 Din, v kateri pa so zaračunjeni zneski tudi za Učiteljski dom v Mariboru, Jugoslovnsko Matico in Ciril-Methodovo družbo.

Volitev. V znak priznanja za delovanje starega odbora, se enozlasno izvoli vsi stari odbor še za prihodnje dobo, in sicer: predsednikom Josip Raišp, podpredsednikom Anton Porekar, taj-

nikom Adolf Rosina, namestnikom Jakob Preindl, blaginikom Drago Pinterič, namestnikom Martin Salamun, odbornikovim namestnicam Ida Raišpova, Ana Trstenjakova in Angela Porekarjeva, računskim pregledovalcem Ivan Najžer in Ljudevit Muzek.

+ **TRŽIŠKI KROŽEK JE ZBOROVAl** dne 10. februarja 1923 v Mokronogu.

Predsednik tov. Berce prečita po običajnem pozdravu in nagovoru doše dopise in rešitve resolucij, ki se jih je poslalo svoječasno višjemu šolskemu svetu, poda kot zastopnik učitelstva kratko poročilo o svojem delovanju v okrajnem šolskem svetu in predlaga, da se zbira za nagrobni spomenik umrlega tovariša in bivšega predsednika Klanška. Ker bi tak spomenik stal ogromno vsoto denarja, ki bi jo učitelstvo pri današnjih razmerah ne zmoglo, se sklene, da se mu kupi samo mramorna plošča z napisom ter se pooblasti tov. Ravniharja, da zbira tozadevne prispevke.

Tajnik »Okrajnega učiteljskega društva za krški okraj«, tov. Vančič prečita zapisnik občnega zboru z dne 13. januarja 1923, ki se ga učitelstvo tržiškega krožka radi izvanredno neugodnega vremena, prevlekle oddaljenosti in sedanjih slabih finanjskih razmer ni moglo udeležiti.

Predavanja: Po predavanju tov. Debeljaka, ki je podal »Podrobni učni načrt za rokotorni pouk s potrebnimi opazkami«, se je vnela živahna debata. Tov. Debeljak je izdelal svoj podrobni učni načrt po sličnih načrtih, ki so se uveljavili v Nemci. Kot tak pa je pri nas nesprejemljiv, kajti z njimi bi bilo treba popolnoma reorganizirati in preustroiti naše šolstvo. Na naših ljudskih šolah je za enkrat rokotorni pouk, kot ga predpisujejo višje oblasti in Debeljakovo podrobni učni načrt, nemogoče: njega vpeljavo moramo smatrati za ponesrečen poizkus in nenagljen korak šolnikov, ki stavlja naše ljudske šole na veliko višjo stopnjo, kot v resnici stoji. Pouk naj se do tedaj, dokler ne dobimo za to potrebnih in sposobnih učnih moči, vrši vsled predpisanih ur, učitelstvo pa naj prejema za svoj trud primerno nagrado. Za stalno nai se ga uvrsti čim prej med predmete na učiteljskih, za drugo učitelstvo pa naj se priredita v času velikih počitnic dva tečaja, in sicer: eden v Ljubljani, drugi na deželi. — **Tov. Rojce** je skušal s svojim referatom »Šolski odri in mladinske igre« vzbuditi med učitelstvom veselje do gledališčne umetnosti in ga navdušiti za idejo šolskih odrov.

Ker je bilo učitelstvo že od prejšnjega referata in dolge debate zelo izmučeno, se preloži razprava o tem predlogu na prihodnje zborovanje.

Stučajnosti. Gospodu nadzorniku Ljudevitu Stišnjaku se častita k šestdesetletnici njegovega rojstva. Sklene se, da je obvezan vsak član krožka plačati letno najmanj 5 Din za rezervni sklad.

Prihodnje zborovanje se določi za mesec junij; vrši se v Škocjanih. Predava tov. Pirnat o strokovnem pouku ter tovarišici, Babnik in Pirkovič o gospodinjstvu. — Zelo lepo uspešno zborovanje zaključil predsednik z zahvalo na vse tovariše in tovarišice, ki so s požrtvovalno vztrajnostjo in velikim zanimanjem sledili posameznim izjavljanjem.

+ **DNE 3. SUŠCA 1923. JE POZDRAVIL BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO GRADAC OB VLAHINJI.** Zbralo se je v novo otvorenem razredu v gradu. Zopet je imelo učitelstvo priliko videti mračni prostor v domu prsvete. — Precej nai je bilo kljub nestanovitnemu pomladanskemu vremenu. Od nenavzočih nismo dobili nikakega opravičila. V tem oziru bi si pač želeli mali korak v napredu. — Znamenje, da ne smatramo zborovanj za obveznih. Obenem pa smo tudi mili sodniki: slabe, slabe so naše gnotne razmere.

Predaval je tov. Rigler o njegovih doživljanjih in o šolstvu v Rusiji in pa nadzornik Lukežič o »Leposlovju«. Vsled pomanjkanja časa pa je moral prvi predavatelj zopet preložiti predavanje.

Nadzornik Lukežič nam je podal smernice za lepops v osnovni šoli. Tema sama obsebi dolgočasna, vendar je sledilo vse učitelstvo z največjo pozornostjo izvajanjem g. predavatelja, kateremu je bil smoter predavanja, uvesti na vse šole Črnomalskega okraja enotno pisavo. Predavanju je sledila živahna debata, kako bi se dalo najbolj izvesti nasvete g. predavatelja. Ker se ni moglo priti do pozitivnega zaključka, se je sprejel predlog tovariša Vigeleja, da se ho moglo na drugem zborovanju uspešneje o tem razpravljati, če se doma vsak samo malo bolje zamisli v pedavanju snov, — oziroma jo preštudira.

Tovariš predsednik poroča nadalje, da se je obrnil na glavni Ferijalni Savez v Beogradu z željo, da mu pošljejo pravila, da dosejaj ni preiel še nikakih tozadevnih informacij in tudi glede tega ne more dati nikakih pojasnil.

Priporočil je tudi, da naj bi bil vsak tovarišica član Učiteljske Samopomoči. Nato je sledilo več internih zadev društva.

Tovariš Bogović je v zbranih besedah častital v imenu vseh članov tovarišu predsedniku Konradu Barletu na obdobjem odklovanju. Orisal nam je zasluge agilnega pedagoga na šolskem poli uobče, vrline predsednika, vrliga tovariša in izbornega družabnika. Viharno odobravanje je bilo izraz udanosti vseh navzočih.

Sklenilo se je, da bo drugo zborovanje 14. malega travna. Zavel bo toplejši pomladni dih v Semiču. Tedaj bo gotovo zvalil tudi one, ki jih je od nas odvrčala neizprosna zima in prazni žepi — (v pričakanju, da se skoraj do vrha napolnijo.)

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN Bližnje okolico JE IMELO SVOJ REDNI OBČNI ZBOR** dne 6. februarja v deški mešč. šoli.

Predsednik tov. Tomazič iskreno pozdravila vse navzoče ter posebej še na novo pristopivšo članico gdč. Murglovo. — Na kratko oríše kaj smo v društvu dosegli in česa nismo mogli doseči.

Tajniško poročilo. Iz njega posnamemo, da je imelo društvo v preteklem poslovnem letu 7 odborovih sej in 7 zborovanj, na katerih so se reševale šolske zadeve, kakor tudi gnotne zadeve učitelstva. Bilo je tudi več predavanj. — Razven teh zborovanj je priredilo društvo še poučni izlet k sv. Urbanu, na katerem je zanimivo predaval tov. Hergouth o geološki sestavi mariborske kotline, tov. Pučelik pa je poveljal zgodovinske zanimivosti sv. Urbana. — Ogladali smo si tudi delavnice južne železnice, ki je res velikanski obrat ter mestni muzej. Koncem šol. leta napravilo je učitelstvo našega društva skupen izlet. — Odbor je storil vse korake, da se pomaga bolni tovarišici S. iz njenega zdravnega gnotnega položaja. Dosegli so se tudi uspehi. — Korporativno je bilo društvo kot član pri Pedagoškem krožku, Jug. Matici in Uradniškem društvu. V društvu se je izvolil pripravljalni odbor za zgradbo Učit. doma v Mariboru, kateri se je poletj prekrjoil v samostojno društvo, čegar agi-

len predsednik je tov. Hren in društvo je pristopilo korporativno kot član. — Graja malomarnost nekaterih članov, ki nimajo toliko stanovske zavednosti, da bi žrtvovali par uric mesečno ter prišli k našim zborovanjem.

Tovariš blaginik poda svoje poročilo in predloži račune, iz katerih je razvidno, da je društvo aktivno vzkjub temu, da so nekateri člani tudi pri plačevanju društvenine zelo zanikarni. Računi so bili od preglednikov pregledani ter najdeni v res vzornem redu. Za prihodnje leto se določi članarina na 96 Din. Blaginik apelira na vse učitelstvo, naj se zaveda svojih dolžnosti ter mu ne dela z neplačevanjem toliko nepotrebnega dela.

Tovariš Mirko Kožuh kot predsednik učiteljskega odseka nam poda poročilo o delovanju v tem odseku, iz katerega posnamemo, da so se vršili redni sestanki z učiteljskimi, na katerih so predavali od predsednika naprošeni predavatelji v aktivnih učiteljskih vprašanjih kakor: Roditeljski večeri — kolegialnost med učitelstvom itd.

Volitev: Predsednikom je bil zopet soglasno izvoljen naš priljubljeni tov. Tomazič. Odbornikom pa tov. Hren, Kožuh, Tušak, Klemenčič, Alt, Cibic, Olga Premrova in Milka Bračičeva.

Po izrpanem dnevnem redu zaključil predsednik dobro uspeši občni zbor.

+ **KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO JE IMELO SVOJ OBČNI ZBOR** v soboto dne 17. februarja 1923 ob 10. uri dopoldne v Domžalah. Navzočih je bilo 44 članov in članic. Po pozdravnem nagovoru tov. predsednika Tomo Petrovca se je prečital in odobril zapisnik občnega zboru preteklega leta. Nato sta prišli poročili tajnika in blaginjaka, kar se je vzel na znanje.

Članarina. Članarina se določi na letnih 100 Din in se jo plačuje četrtletno naprej. Izvanredni stroški se med letom sorazmerno razdele na vsakega člana. Vse one, ki poravnajo v določenem roku članarino, se jih na zborovanjih imenoma prebere.

Seja širjega sosveta UJU. Nadalje je podal tovariš predsednik kratko poročilo o seji širšega sosveta v Ljubljani.

Volitev. Volitev novega odbora se je vršila po listkih. Izvoljeni so bili: Tomo Petrovec, predsednik; Matija Hiti, preds. nam.; Ela Tavčar, blaginjarska; Gizela Ušenčnik, tajnica; Marica Salaba, tajn. nam.; Rudolf Knez, Anton Nanut, Viktor Sotenshek odborniki.

Predloži. Kamniško učiteljsko društvo predlaga ožjemu sosvetu UJU v Ljubljani: UJU, poverjeništvu Ljubljana naj predloži »Osrednji zvezi državnih nameščencev« ta-le predlog kamniškega učiteljskega društva: Ako nam višje oblasti ne plačajo toliko, da živimo stanu primerno, bi bili prisiljeni prenehati z vsem izvenskolskim delom.

Ferijalni Savez. Tovarišica Salaba je predlagala, naj se ustanovi podružnica »Ferijalnega Saveza« v našem društvu. Izvolil se je takoj pripravljalni odbor, katerega tvorijo: Jelo Janežič, Rudolf Knez, Mira Legiša in Marica Salaba. Prihodnje zborovanje se vrši marca meseca v Radomljah. Želi se več stanovske zavednosti in več zanimanja za društvena zborovanja.

+ **Učiteljsko društvo za šolski okraj Maribor je imelo svoj občni zbor** dne 15. februarja t. l. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob 10. uri predpoldan.

— **Poročilo tajnika in blaginjaka** je bilo sprejeto brez debate na znanje. Slednjemu se je izrekla zahvala za pridno in vestno delo. Članarina se je zvišala na 100 Din letno, vračunivši prispevek za »Učiteljski dom« v Mariboru. — Na predlog tov. Čonča je bil potrjen prejšnji odbor z izpremembo, da je izvoljena blaginjarjem tov. Pavla Delakova iz Razvanja, njenim namestnikom pa tov. Josip Puhr iz Kamnice. — **Poročilo tov. Godec** o seji širjega sosveta se je sprejelo brez debate na znanje. — **Tov. Knaflič** poroča o korakih, ki jih je napravil kot član obrambnega odseka naše osrednje organizacije v zadevi izplačila opravičnih doklad šolskim voditeljem. K sklepu občnega zboru predava strokovna učiteljska gdč. Lj. Poljančeva o temi »K reformi zgodovinskega pouka na naših osnovnih šolah.« Referat je bil izredno temeljit ter zasluži, da bi bil obelodanjen v »Popotniku«. — R. Jaut, tč. tajnik.

+ **Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice** je zborovalo dne 10. t. m. ob jako častni udeležbi (nad 100) učiteljev. Članarina za leto 1923 znaša za UJU 80 Din za okr. društvo pa 5 Din. V počestčenje spomina na Joškota Berganta, nadučitelja v Grosupljem je društvo vplačalo tretjo ustanovnino za »Učiteljski konvikt«. G. vseučilišni profesor Fr. Veber je prav lepo govoril o etiki kot vedi in so mu bili poslušalci jako hvaležni. G. društveni predsednik je poročal o društvenih zadevah zagotavljajoč, da le dobra organizacija daje moč in bo imela toliko več veljave, kolikor bolj razsodni možje bodo imeli naučno upravo in stanje. Čule so se bridke tožbe o materijalnem stanju učitelstva in se je konstatala solidarnost učitelstva z ožjim sosvetom UJU glede podpredsedniškega mesta v višjem šolskem svetu. Gre tu za princip in ne za osebe. Sploh se je učitelstvo živahno udeleževalo razprav in je vse zborovanje trajalo skoraj 3 ure. Popoldne ob 3. uri je bil potem še prijateljski sestank pri »Novem svetu«, pri katerem se je še marsikateri dobra misel izrekla in se je sklenilo prihodnje zborovanje prirediti takoj v začetku junija.

— **Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice** je zborovalo dne 10. t. m. ob jako častni udeležbi (nad 100) učiteljev. Članarina za leto 1923 znaša za UJU 80 Din za okr. društvo pa 5 Din. V počestčenje spomina na Joškota Berganta, nadučitelja v Grosupljem je društvo vplačalo tretjo ustanovnino za »Učiteljski konvikt«. G. vseučilišni profesor Fr. Veber je prav lepo govoril o etiki kot vedi in so mu bili poslušalci jako hvaležni. G. društveni predsednik je poročal o društvenih zadevah zagotavljajoč, da le dobra organizacija daje moč in bo imela toliko več veljave, kolikor bolj razsodni možje bodo imeli naučno upravo in stanje. Čule so se bridke tožbe o materijalnem stanju učitelstva in se je konstatala solidarnost učitelstva z ožjim sosvetom UJU glede podpredsedniškega mesta v višjem šolskem svetu. Gre tu za princip in ne za osebe. Sploh se je učitelstvo živahno udeleževalo razprav in je vse zborovanje trajalo skoraj 3 ure. Popoldne ob 3. uri je bil potem še prijateljski sestank pri »Novem svetu«, pri katerem se je še marsikateri dobra misel izrekla in se je sklenilo prihodnje zborovanje prirediti takoj v začetku junija.

— **Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice** je zborovalo dne 10. t. m. ob jako častni udeležbi (nad 100) učiteljev. Članarina za leto 1923 znaša za UJU 80 Din za okr. društvo pa 5 Din. V počestčenje spomina na Joškota Berganta, nadučitelja v Grosupljem je društvo vplačalo tretjo ustanovnino za »Učiteljski konvikt«. G. vseučilišni profesor Fr. Veber je prav lepo govoril o etiki kot vedi in so mu bili poslušalci jako hvaležni. G. društveni predsednik je poročal o društvenih zadevah zagotavljajoč, da le dobra organizacija daje moč in bo imela toliko več veljave, kolikor bolj razsodni možje bodo imeli naučno upravo in stanje. Čule so se bridke tožbe o materijalnem stanju učitelstva in se je konstatala solidarnost učitelstva z ožjim sosvetom UJU glede podpredsedniškega mesta v višjem šolskem svetu. Gre tu za princip in ne za osebe. Sploh se je učitelstvo živahno udeleževalo razprav in je vse zborovanje trajalo skoraj 3 ure. Popoldne ob 3. uri je bil potem še prijateljski sestank pri »Novem svetu«, pri katerem se je še marsikateri dobra misel izrekla in se je sklenilo prihodnje zborovanje prirediti takoj v

na učiteljske v Ljubljani in v Maribor, kjer naj vcepita učiteljskim veselje in znanje do vrtnarstva, za mlajše učitelje pa prirediti 2letna obvezna počitniška tečaja potem šele stopita na deželo, delajta načrte in nadzirajta, ko bosta imela kaj in koga. Dotlej pa naj delajo poročila do sedanjih okrajnih šolskih nadzornikov ob priliki inšpekcije na šoli in se izognemo drugim stroškom. Poznamo dobro voljo in delavnost obeh naših vrtnarskih nadzornikov, zato kličemo: »Država, plačaj svoje delavce, če hočeš, da bo njih delo imelo uspeh!«

Initiativo za zgoraj omenjeni odlok z dodanim pravilnikom in poslovnikom so dali šolniki, ki so odlikovali kot večji vrtnarji in sadjarji, ki so s pridom poučevali mladino in odrasle kmetijstva zlasti sadjarstva ter bili tudi za odlične uspehe odlikovani. Tudi mnoga učiteljska društva so odlok preučevala, ker se zavedajo, da je nujna potreba prilagoditi pouk praktičnim potrebam naroda. Zlasti krajni šolski sveti se morajo zavedati važnosti kmetijskega pouka, kateremu naj služi kot učilo urejen šolski vrt. Zanj morajo več žrtvovati kakor so do sedaj, ko je bilo do večini vse breme za šolski vrt naloženo učitelju vrtnarju.

Ravno potom tega odloka se hoče izdatno pomagati učitelju. Čuditi se moramo vnetemu zagovorniku krajnih šolskih svetov, številke v proračunih so v istini visoke, a vrednostne vsote ne dosega proračunov iz mirnih časov.

Starejši učitelji niso imeli boljše izobrazbe iz kmetijstva in vrtnarstva kakor jo ima sedanji naraščaj, pa so kljub temu dobri vrtnarji in sadjarji, med njimi nekateri pravi strokovnjaki, ki so si na tem polju iztekli velikih zaslug. Imeli so gotovo več smisla za pravo narodovo izobrazbo, katere manjka mlademu naraščaju. Da je učiteljske potrebno reforme, to je jasno. Pisalo se je v tem že veliko — storilo še nič. Gotovo je, da je treba učitelju več znanja iz kmetijstva in nar. gospodarstva, pa je treba tudi volje in dela. S tečajem se ne doseže Bog ve kaj; Lanski se ni mogel niti vršiti — ker ni bilo udeležencev. Torej sploh nobene volje.

Odlok ne navaja nobenih novih nadzornikov ampak izročja skrb za povzdigo šolskih vrtov v roke delavnih učiteljev, ki bodo v ožjem krogu tovarišev vzdignili zanimanje. Obveznosti ni nobene. Kdor noče dvigniti naš ugled med narodom bo izvršitev odklonil pa mir besedi. Edina točka bi bila potnina. Če bi bila ta nakazana, bi ne bilo tega pisanja. Gotovo upravičena zahteva ki se bo sigurno dosegla, ko se razmere nekoliko uredijo. Zeleni bi bilo več resnega prevdarka in stvarne presoje.

Iz Jugoslavije.

— Stanovanjske doklade poročenim učiteljicam se izplačajo. Ministrstvo je rešilo vprašanje izplačila stanovanjskih dokladov poročenim učiteljicam učiteljskih porodic v našem smislu in se bodo doklade izplačale v smislu člena 21. zakona o draginjskih dokladah in zadnje uredbe.

— Si tacuise... Pred kratkim smo čitali v »Učit. Tov.« članek o draginji izpod peresa g. M. Zora. Z njegovimi izvajanjem se prav strinjamo, saj naši prazni želodci kruto občutijo žalostno vladno politiko. Le nekaj je pogršel tovariš Zor. Na koncu namreč pripominja, da bomo, če vlada ne ustreže našim upravičenim zahtevam, iskali kruha tam, kjer nam ga bodo radevolje ponujali. Kje bi to bilo, ni težko uganiti! Ta zadnja opomba je torej malo prehuda, ker bi znala vreči zelo slabo luč v naše vrste. Čim bolj nas bodo pritiskali, toliko tesneje se moramo okleniti na š e organizacije, saj le na ta način moremo upati na uspeh. Pomisliti moramo tudi, da če bi nas mnogo iskalo kruha tam, kjer »nam ga ponujajo« bi s tem žrtvovali celo vrsto naših tovarišev, ki jim kruh ne bi bil nikdar na ponudbo, ampak bi jim bil odvzet še ta borni košček, ki ga imajo sedaj. — S svojim izvenšolskim delom so si bač nakopali smrtno sovrašтво! Le omahljivci in neznačajneži bi dobili pomoč, naravnost rečeno — v farovžu. Teh pa v naših vrstah ni in jih biti ne sme. —C.—

— Tovarišem in tovarišicam vseh okrajnih učiteljskih društev! Razposlali smo 1. zvezek »Stanovsko strokovne knjižnice pov. UJU« na predsedstva vseh okrajnih učiteljskih društev. Določite takoj enega tovariša ali agilno tovarišico na svoji šoli da prevzame knjižnico za vse člane na svoji šoli od predsedstva. Razpečajte takoj knjižnico in plačajte jo takoj, da nam predsedstvo lahko takoj nakaže

celotno vsoto. Saj je cena najnižja kar smo ji mogli postaviti. Knjižnica vam daje vse informacije glede naše organizacije. V sloji je moč!

— V razglasu o pričetku »Usp. izpitov« na učiteljsku v Ljubljani je pomotoma naveden kot začetek izpitov dan 24. aprila mesto 27. aprila. Ravnateljstvo nas prosi, da opozorimo učiteljstvo, da se izpiti prično v Ljubljani šele 27. aprila.

— Slovenska šolska Matica je razposlala te dni svojim poverjenikom nabiralne pole in položnice za l. 1923. Če kdo poverjenikov ni pošiljal prejel, naj se zgleda da dobi nove tiskovine. Nabiralne pole in letnino je poslati odboru po društvenih pravilih do konca junija tek leta. Časa za pristopanje k Matici je dovolj; naj bi ne bilo člana učiteljskega stanu, ki bi ne bil član S. Š. Maticе!

Počitniški izlet. — Vse tov.-ice, ki so se javili za poč. izlet, prosim, da se udeležijo II. se-stanka v soboto, 31. t. m. ob 10. uri dopol. v hotelu Tivoli. Vabijo se tudi oni tov.-ice, ki se še niso prijavili. (Zadnji »U. T.« o poč. izl.) Tov. Zadnji čas je, da se definitivno pomenimo o izletu! — S. M.

— Tovariše-lovce, ki nam pošiljajo ustreljene živali prosimo da nam pošljejo vsakokrat znesek poštne in stroškov, da jim istega povrnemo. Vse pošiljate naj se izroče v »Učit. tiskarni«. Zaenkrat vsem dosedanjim pošiljateljem iskrena hvala. — Tvornica učil.

— Poroča se nam, da so se kape Hyg za uničevanje glavnih uši, katerih je že mnogo v uporabi zlasti na šolah in zavodih, prav dobro obnesle. Vsem šolam se nabava tega uspešnega sredstva najtožnje priporoča. — Tvrdba Viktor Bohinec, zastopnik »Continental«, Ljubljana, Dunajska cesta 21 je dobila novo pošiljatev teh kap ter lahko takoj vsem naročilom ustreže. — Cena komadu Din 46.

Učiteljski pravnik.

— § Krivična uvrstitev učiteljic žen. roč. del in otroških vrtnaric. Spodaj smo navedli stališče oblasti glede uvrstitve otroških vrtnaric in učiteljic žen. roč. del po zakonu o draginjskih dokladah. Vlada se sklicuje na člen 29 srb. šol. zak. in na besedo »stalnost« v členu 5. zakona o drag. dokl. in člen 29 srb. šol. zakona. Naše mnenje je, da je to popolnoma napačna podlaga, ki so si jo vzele oblasti. — Pri presoji za uvrstitev so merodajne le faktične razmere in pa uvrstitev kategorij z enako izobrazbo pri drugih strokah državne službe, tako da bodo vse stroke enako uvrščene. Faktične razmere so sledeče: S plačo 600 Din danes noben samostojen človek ne more živeti. Plača 600 Din je nevedna poklica vzgojiteljice mladine, kateremu poklicu in stroki je dati prednost pred drugimi strokami državne službe s pisarniškim poslom. Otroške vrtnarice in učiteljice žen. roč. del morajo plačevati stanovanje enako drago kakor vse drugo učiteljstvo, torej morajo prejemati tudi stanovanjske doklade. — Po analogiji: Poštne uslužbenke, ki imajo isto predizobrazbo in strokovni izpit, enake vrednosti kot otroške vrtnarice in učiteljice žen. roč. del so uvrščene pod člen 5 zakona o drag. dokl. in prejemajo po tem členu oseb. dokl. in stanovanjsko doklado; torej je popolnoma krivično, da se otroške vrtnarice in učit. žen. roč. del ki imajo istovredno kvalifikacijo in odgovornejši poklic, uvršča v nižji člen.

— § Neredno prejetje mesečne plače in vzrok zakasnitve. Pred kratkim smo priobčili tozadeven dopis na računski oddelek pri pokrajinski upravi, da nekateri šole dobe mesečno plačo šele 5. ali 8. v mesecu. Prijeli smo pojasnilo, da računski oddelek najkasneje 25. vsakega meseca likvidira plače, torej bi se izplačilo lahko izvršilo 1. v mesecu. Krivda leži pa na lokalnem poštne uradu, ki prejme sicer nakazilo, a čaka na razpoložljiv denar za izplačilo. Zaradi tega tudi često zataji in se izgovarja na nakazilo. Šolskim vodstvom, ki ne prejemajo redno plače svetujemo, naj se obrnejo uradno direktno na poštno ravnateljstvo in naj prosijo, da naj točno 1. vsakega meseca oskrbi podrejenim uradom potrebne vsote da bo učiteljstvo lahko redno prejema svoje plače vsakega 1. v mesecu. — Prepričani smo, da se da to urediti!

— § So li usposobljenostni izpiti otroških vrtnaric in usposobljenostni izpiti učiteljic ročnih del, položeni na državnih učiteljskih pod sedanjjo upravo brez veljave? Menda že, Drugače bi pač ne mogli uvrstiti otroških vrtnaric in učiteljic ročnih del pod člen 6., kamor spadajo sluge in drugi uslužbenci brez vsakih izpitov. Do 1. oktobra 1922 uvrščene so bile med prejemke pod členom 5. Po devetih me-

secih pa se jih je brez vsakega obvestila uvrstilo pod člen 6. češ, da ne spadajo med činovnike, ker nimajo mature. Kaj so njihovi državni strokovni izpiti, kar nankrat prišli ob svojo veljavo? Saj so različne kategorije nameščencev, ki tudi nimajo mature, a so po svojih strokovnih izpiti uvrščeni med činovnike in dobivajo draginjske doklade po členu 5. — Ape-liramo na merodajne kroge, da se zavzamejo za nas in izposlušajo, da se nas zopet uvrsti pod člen 5., kamor smo bile uvrščene do 1. oktobra 1922.

— § Nezaslišano! Vsakdo toži, da ne more s to plačo izhajati in res je nemo-goče. A kaj naj porečemo me vrtnarice učiteljice žen. roč. del? Čujte kaka vnebovpijoča krivica se nam godi. Vsem se vsaj malo plače izboljšujejo a nam, ki imamo najmanj — se odteguje. — Pre-teklo leto smo imele dobrih 100 K dnevno, s 1. okt. pr. l. se nam je pri plači odtegnilo 600 K; zakaj, ne vemo. Mislile smo, da je kaka pomota in nestrpno čakale mes. november, a glej, zopet isti odbitek. Pisale smo na vse strani, nobenega od-govora a tudi denarja ne, le slišati je bilo, da ni denarja. Vprašamo ali ga samo za nas ni? Če ga res ni, naj bi se odtegnilo vsakemu par kron, ne pa samo nam pri že itak bori plači kar celih 600 K mesečno in to traja že 6 mesecev. Jeli mogoče pri tej draginji z 2400 K mesečno živeti, se obleči in obuti? Ali res ni nikogar, ki bi se zavzel za nas? Dolga imamo že čez glavo ker boste nismo mogle hoditi po zimi zato se tokrat javno obračamo na organizacijo s prošnjo, da nam izposluje vrtnarice mesečnih odtegljajev in našo prejšnjo plačo, da poravnamo kar dolgujemo, vedne teriatve in beda nas ubijajo. — Druga gorostasna krivica nas je zadel-a danes kot strela z neba. Mnogo upanja se je stavilo v nove doklade, a na izplačilni poli stojita danes dve nam v obraz se režeci številki; 31 Din doklad za mar-rec. Hvaležnejše bi bile ko bi tudi teh ne bilo, kajti to je sramotno. Učiteljica začet-nica prejme 186 Din a jaz, po dvajsetlet-nem trudapolnem delu beri in reci 31 Din, torej 1 Din dnevno. Povejte nam, prosti-mo Vas, kam se nas pravzaprav prišteva, k slugam? Mar ima sluga tudi usposob-ljenostni izpit? Sram nas je, da bi se po-greznile v zemljo in sram je laho tudi one, ki nas puste kot vzgojiteljice z uspo-sobljenostnim izpitom prištevati k slugam in ne preprečijo te gorostasne krivice. Kakor je potrebna učiteljica tako je tudi vrtnarica in učiteljica ženskih ročnih del. Obe ste vzgojiteljici, obe se trudita, vrtnarici-čina pljuča še več trpe. Res, da je učitel-jica delj časa študirala, zato naj bo razli-ka pri plači, a od ene do druge je le ko-rak, pri teh drag. dokladah je naravnost prepud. Kje je pravica? Kako se rešuje socialno vprašanje? — Še enkrat prosim organizacijo, da napne vse sile da se nam poravna storjena krivica, saj vam mora biti pri srcu ne samo blagor učiteljstva, temveč tudi blagor vrtnarice in učiteljice žen. roč. del, ker tudi te spada-jo pod Vaše okrilje. — a — Informirali smo se na merodajnem mestu in prejeli sledeče informacije: Na podlagi člena 29 srbskega šol. zakona iz l. 1904, ki tvori dopolnilo k za nas veljavnemu členu 33 istega zakona so stalni oni učitelji in učiteljice, in spadajo pod člen 5 zakona o draginjskih dokladah z dne 28. febr. 1922, ki imajo polni zrelostni izpit na učiteljsku. Državna oblast ne smatra uspo-sobljenostnega izpita otroških vrtnaric in učiteljic žen. roč. del za enakovred-nega z zrelostnim izpitom (maturu), ki ga literarno učiteljstvo dela iz vseh predme-tov, in ki je težji in zahteva znatno več študije. Zato je uvrstila otroške vrtnarice in učit. žen. roč. del pod člen 6 zakona o drag. dokladah, med neukazne državne uslužbenke. Državni sluge so uvrščeni še za en člen nižje in spadajo pod člen 7 zakona o draginjskih dokladah. Pokrajinska uprava je, v dobri veri, uvrstila prvotno drj. prosvetnem oddelku otroške vrtnarice in učiteljice žen. roč. del pod člen 5 zakona o draginjskih dokladah; po mini-sterijalni odredbi pa jih je morala preme-stiti v člen 6 istega zakona. Zaradi tega jim je pričela odtegovati preveč izplačane zneske. Glede stanovanjskih doklad smo že zadnjič pojasnili položaj, ki bazira na istem členu šestem in smo zavzeli stališče. Organizacija vztraja na stališču, da se imajo uvrstiti vse stalne učiteljice žen. roč. del in otroške vrtnarice pod člen 5 zakona o draginjskih dokladah in je že napravljena tozadevna vloga od strani orga-nizacije in oddelka za prosveto v Lju-bljani; brezpogojno zahteva organizacija, da se izplačajo stanovanjske doklade tu-di tema dvema kategorijama in da se ta-koi uredba v tem oziru popravi, neozí-

raje se na zahtevo uvrstitve teh dveh ka-tegorij pod člen 5 zak. o drag. dokladah.

— § V zadnjem »pravniku« je v noti-ci »Osebnost in stanovanjske doklade« ti-skarski škrt zamešal nekaj vrstic. »1. Člen 5.«, kar je ob koncu, ima priti spre-daj, takoj pod »A. Aktivni uslužbenci«. Nadalje se ima v drugi koloni 14 vrstica zamenjati z 20 vrstico, ker je tudi prene-šena.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— Do Šolska prireditelj v Limbušu pri Mariboru dne 11. februarja t. l. Na pustno nedeljo je naša šolska mladina priredila odraščim prav prijetno, pustnemu raz-položenju primerno zabavo, Deklamacije, po večini šaljivega značaja, izvajane s prav otroško pristrčnostjo in nepr-siljeno gesto, so pokazale, da trud učiteljstva ni bil brezuspešen. Posebno obilo zabave pa je nudila zadnja točka »Viteški turnir na limbuškem gradu«, šaloigra v treh de-ja-njih, ki je občinstvo postavilo v ono do-bo, ko je še na limbuškem gradiču stal starj grad pozorišče romantičnega živ-ljenja viteštva in neplemenitih klativite-zov. Največ smeha je vzbujal grajski no-rec Gašpar, ki je s svojo prleško živah-nostjo povsem zadostil svoji težki nalogi. Dobro je izvršil svojo nalogo tudi Krok-ar, vodja roparjev, dočim je grajskemu lovcu Svetku prav dobro pristojala — pohorska počasnost. Zadnji prizor se je ob velikem veselju zmage pijanih vitezov zaključil z rodoljubno pesmijo »Eno devo le bom ljub-il«. Prireditelj je v moralnem kakor tudi gnotnem oziru prav dobro uspela in je poleg kritja stroškov za nabavo novega odra še ostal precej lep dobiček za na-bave šolskih potrebščin revnim šolarjem. Občinstvo je bilo z izvajanjem in igro naših malčkov prav zadovoljno in se je razšlo z željo, da se v kratkem spet priredi šol-ska veselica. Tako je bil spet storjen nov korak k zblizanju med šolo in domom.

— po 18. februarja 1923 je priredila šol-ska mladina na Bledu v korist revni šol-ski mladini predstavo: »Šivilja Klara«. Z največjim zanimanjem je sledilo občin-stvo poteku igre. Otroci so izvajali svoje vloge z veseljem. Posebno so ugajali srč-kanji palčki v svojih rdečih in zelenih ko-stumih. Tudi vile so izvršile prav dobro svoje vloge glede petja in plesa. Šiviljo Klara je igrala učenka 8. razreda Majda Hočevarjeva prav iz duše. Pohvalo zas-luži tudi učenka III. razreda Jelčka Tom-še. — S tem je bil najlepše poplačan trud učiteljstva. Med odmori je sviral učiteljski salonski orkester. Da znajo Blej-ci ceniti in spoštovati šolo, potrjuje dej-stvo, da je bila dvorana Blejskega doma nabito polna. Morala se je igra na splošno željo ponoviti 4. marca in je bila dvorana zopet polna. Ob tej priliki je daroval g. graščak Kenda znatno vsoto za revne šo-larje ter se obakrat udeležil predstave. Da bi bilo več takih šolskih prijateljev!

— po Sv. Urbanu pri Ptujju. Šolska mla-dina pri Sv. Urbanu je uprizorila prvič o božičnem času 1922. »Božičnico« in drugič dne 2. marca t. l. šolsko prireditelj z na-stopnim sporedom: 1. Pozdrav, 2. Petje, 3. Razni stanovi, 4. Sneguljčica (igra). Pr-va kakor druga prireditelj sta bili dobro obiskani, posebno pa je bila šolska soba drugokrat nabito polna. Mnogo ljudi je mo-ralo oditi, ker ni bilo več vstopnic in ne prostora. Šolski vodja je v pozdravnem govoru naglašal pomen šolskih prireditev ter vzpodbujal starše k večjemu zima-nju za šolo in za vzgojo otrok. Nato so otroci zapeli 3 nar. pesmi prav sigurno in z veliko vneto. Posebno pa so učenci na-stopali predstavljajoč razne stanove, ka-kor čevljar, mizar dimnikar itd., s tako sigurnostjo in neprsiljenostjo, da so na-vzočji z navdušenimi klici in z zanimanjem sledili poedinim nastopom. Dobro je uspela tudi igra »Sneguljčica«. Srčkano sta upri-zorila svojo vlogo Snegulčica in Gašpar, zlasti pa so ugajali bradati palčki z razno-barvnimi kopicami. Ljudstvo in mladina so bili s to prirediteljo prav zadovoljni. Vstopnina, ki je nadvse nepričakovano do-nesla čez 1800 K, je namenjena izpopolnit-vi šolarske knjižnice.

Šolske ljudske knjižnice.

— pk Tovariši in tovarišice! Malo-številna slovenska deca v našem okolišu raztreshena po vaseh, ne najde primerno družbe, da bi se zabavala v svojem mate-rinskem jeziku. Navezana je edino na

knjigo! Ker pa se je na naši šoli vedno skrbelo le za izpolnitev nemške knjižnice, ne moremo ustreči zahtevam naših otrok. Z malimi vsotami, ki so nam dovoljene v ta namen, si ne bomo tako kmalu opomogli. Zato se obračamo do Vas! Gotovo imate doma, ali v šolski knjižnici kako knjižico, ki ste jo že zavrgli, a za nas bi bila neprecenljive vrednosti. **Pošljite nam jo!** Oni, ki nam ne morejo ustreči, aj se nikar ne srdijo na nas, da v teh slabih časih prihajamo s to prošnjo. A tistim, ki nam priskočijo na pomoč, v imenu naše slovenske dece: Tisočera hvala! Knjige naj se pošljejo uradno na **Šolsko vodstvo v Koprivniku pri Kočevju.**

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Stanovsko-strokovna knjižnica Udruga Jugoslov. učiteljskega — Poverjeništvu Ljubljana. Zvezek I.: I. Organizacija jugosl. učiteljskega, II. Pravila UJU, III. Poslovnik UJU — Poverjeništvu Ljubljana. Izdalo in založilo Udruga Jugoslovenskega učiteljskega — Poverjeništvu Ljubljana. Učiteljska tiskarna, Franciščanska ulica 6. — Cena za člane 3 Din, za nečlane 4 Din. Knjižnica je razposiljena na predsednike vseh okrajnih učiteljskih društev, za vse člane. Tovarišice in tovariši! pridno segajte po njej in točno poravnajte malenkostne zneske. **S to knjižico hočemo stopati tudi k duhovni svobodi in osamosvojitvi!** Program dela imate na prvi strani in geslo tudi.

—kpl »Prvi plameni«. Sedem pesmi za mesane in moške zbere. Uredil Srečko Kumar. Naslovnih lesorez izdelal A. Černigoj. Izdal in založil »Pevski zbor Učiteljske zveze« v Trstu.

—kpl Sokolski katekizem. Sestavil Ciril Hočevar. Izdala in založila »Sokolska župa« Maribor. Cena —

—kpl Sokolstvo I. Češkoslovaško Sokolstvo. Dr. Ljudovit Pivko. Izdala in založila »Sokolska župa« Maribor. Cena —

—kpl Knjiga za Tebe. Marguerite Buruat-Provius. Poslovenil Alojz Gradnik. Cena elegantno vezani knjigi 32 Din. Izdala in založila knjigarna Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

—kpl Prigode čebelice Maje. Roman za deca. Waldemar Bonsels. Poslovenil Vladimir Levstik. Cena elegantno vezani knjigi z osmimi slikami 40 Din. Izdala in založila knjigarna Ig. pl. Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

—kpl »Sič, Narodni okraski na orodju in pohištvu I.« Cena na kartonu 100 Din na papirju 80 Din. (Glej Književnost!) Izdala in založila Zaloga šolskih knjig v Ljubljani.

—kpl Venec izbranih pesmi. Zložil Matej Stergar. Čez 20 izvirnih narodnih pesmi, 18 strani. Dobiava se v vseh knjigarnah in pri pisatelju Japljeva ul. 2. Cena 4 Din.

—kpl Ksaver Meško: Ob tihih večerih. Založila knjigarna Ig. pl. Kleinmayr in Ferd. Bamberg v Ljubljani. Miklošičeva cesta. Cena elegantno vezani knjigi 40 Din. Str. 233.

Književnost in umetnost.

—k Ciril Hočevar: Sokolski katekizem. Knjižica daje odgovor na vsa vprašanja, ki jih mora vedeti vsak Sokol. In sicer: **Sokolska misel:** Kaj hoče Sokolstvo? — Ali je potreba povzdigniti v našem jugosl. narodu telesne in npravne sile? S čim povzdiguje Sokolstvo telesne sile in moralo? Kako povzdiguje telovadba telesne sile? Ali je zdravje potrebno? — Ali je moč potrebna? Ali je želeči, da je naše telo lepo? Ali ima telovadba vpliv na moralo? V kakem razmerju je telovadba in človeške vrline? Na kateri ideji so osnovana sokolska društva? Kaj znači: Sokolska društva so demokratska? V čem se kaže najbolj demokratičnost? Kakšno je razmerje med sokolstvom in narodnostjo? Odkod ime »Sokol«? Čemu se je ustanovil »Sokol«? Ali je Sokolstvo že doseglo svoj cilj? Ali je Sokolstvo v svobodni državi potrebno? Ali ima Sokolstvo še druge naloge? Naše dolžnosti do neosvobojenih bratov. **Organizacija:** Kdo vodi društvo? Kdo zamore postati član(ica) društva? Dolžnosti članstva. Pravice članstva. Kaj mora vedeti, kdor nosi sokolski krog? Kdaj se nosi krog? Kdaj se krog ne sme nositi? Kdo dobi sokolski znak? Kaj mora vedeti, kdor nosi znak? Kdaj je prepovedano nositi znak? Kakšen mora biti vsak Sokol? Kaj je sokolska disciplina? Kje mora biti Sokol posebno discipliniran? Kdo skrbi za red in disciplino v društvu? Kako se obvlada disciplina? Kdo preneha biti član sokolskega društva? Katerega člana lahko odbor »izključi«? **Sokolska načela z ozirom na politiko, vero itd.** Kakšno je razmerje med Sokolstvom in politikom? Sokolstvo in vera. Sokolstvo in klerikalizem. **Zgodovina.** Kdo je ustanovil prvo sokolsko društvo? Kaj mora vedeti vsak Sokol o Tyršu in Fugnerju? Kako se je razvilo Sokolstvo na Češkem? Kako se je razvijalo slovensko Sokolstvo? Razvoj hrvaškega Sokolstva? Razvoj srbskega Sokolstva. Kako je nastal »Jugoslovenski Sokolski Savez«? Sokolstvo pri ostalih Slovanih. — Prav toplo priporočamo!

—k Dr. Ljudovit Pivko: Sokolstvo I. Češkoslovaško Sokolstvo. Vsebinska: Prvo telovadno društvo. Ustanovni občni zbor. Načelniško mesto. Društveni krog. Vojna doba 1866. Prva župa. Miroslav Tyrš. Na II. vsesok. zletu v Pragi. III. vsesokolski zlet v Pragi. IV. vsesokolski zlet 1901. V. vsesokolski zlet 1907. VI. zlet: Vojna. Ob prevratu. VII. vsesokolski zlet v Pragi. Dr. Josip Scheiner. Dr. Jindřich Vaníček. Sokolsko slovo. V inozemstvu.

—k Marguerite Burnat-Provius: Knjiga za Tebe. Poslovenil Alojz Gradnik. V Ljubljani 1923. Visoka pesem ljubezni. Slavospev žene na ljubljenega moža. S smelo prostodušnostjo izliva pisateljica svoje srce v te vrste, ki so pa vendar tako oduševljene da iz njih ne zaveje niti senca kake plitke erotičnosti. Henri Bataille, ki je napisal predgovor, pravi o knjigi med drugim: »V nji je zavedno priznanje najgorečnejše, ki se more zamisliti, najprostodušnejše in najzamotanejšo obnem, ki ga je ženska, brez dvoma, sploh kdaj zapisala.« In na drugem me-

stu: »Ta čudna himna, tako divja in sladka napisana z očmi umetnika, zamišljena z dušo slikarja, je nepričakovano resnična v književnosti. »Knjiga za Tebe« mora oživeti in ne sme biti pozabljena. Ker kasneje ko bo obtežena s prošlostjo, bo zanimivo to pesem znova prečitatati.« — Slog je lep, ritmičen in ubranost verzov in mestoma tudi njih vsebina spominja na »Vrtnarja« Rabindranata Tagore, n. pr. »Biti voda ki jo piješ, roža, ki jo duhaš, zrak, ki moči tvoje čelo. — Ne vladati več ne v telesu, ne v duši, pozabljati, da živim, da bi čutila bolje tvoje življenje kako poje v meni. — Moje srce gori pred tvojimi nogami kakor kadilo iz Azije. Zakaj nisem lažja nego dim, finejša nego dišave da bi te mogla celega oviti?« (str. 78.) — Prevoda si ne moremo boljšega želeči in je lep donesek naši prevodni literaturi. Rožna vezava knjige odgovarja njeni vsebini in bo zlasti ugajala kot darilo v primerljivih slučajih. — od. —

—k Sič, »Narodni okraski na orodju in pohištvu I.« Že dolgo nam je znano, da namerava »Probuda« publicirati vse kar nam je še preostalo od slovenske narodne umetnosti, da se po možnosti oživi ali pa ostane vsaj v živem spominu krasne zbirke narodne umetnosti, ki jih hrani drž. muzej in pa profesor teh. sred. šole Grebenc. Najmarljivejši član »Probude« v tem oziru profesor Sič pa je s pomočjo različnih faktorjev, zlasti kr. vodstva zaloge šolskih knjig in učil izdal že na svojo roko nekaj prav lepih in velevažnih zbirk in knjig, od katerih sta omeniti zlasti v kr. zalogi šolskih knjig v Ljubljani izšli zbirki: **Narodne vezenine in Narodni okraski na pirkih in kožuhih.** K tej zbirki je izdala kr. zaloga šolskih knjig in učil II. zvezek: **Narodni okraski na orodju in pohištvu I. del**, ki mu še slede poedini deli. Prof. Sič, ki je izdal okraske na preslicah in na skrinjah ter okraske na posteljah in zibelih, namerava izdati še okraske na omarah in nadaljevati okraske na posteljah ter na različnem orodju. Istotako namerava isto zbirko pri zalogi šolskih knjig in učil nadaljevati prof. Grebenc z različnim hišnim orodjem in kmetsko opravo s pravečnimi načrti za mizarje, ter izdati tudi tesarске narodne okraske zlasti pri lesnih strokah itd. V vseh teh pogledih je našla narodna umetnost, zlasti gorenjska, skoraj enakovredna s Švicarsko in Tirolsko, samo, da naši slovenski rokodelci in stavbeniki niso še vedeli kje in kako črpati iz narodnih zakladov. Tu je kot pravi vodič na tem polju — katerega zaslugi naš narod nikoli ne bo smel pozabiti — profesor Sič, ki nam je obudil tudi narodne noše. Od njega pričakujemo še več publikacij o slovenski ženski umetnosti. Neprecenljiva zasluga kr. zaloge šolskih knjig in učil je, da pomaga Siču reševati potomcem narodne zaklade, kolikor se jih rešiti še da. Brez Sičevih zbirk ne sme biti več nobena slovenska olikana hiša, noben narodno zaveden obrtnik, biti morajo kot dokaz naše kulture na razpolago tujcem v čakalnicah naših zdravnikov, zdravilišč, hotelov in se morajo najti za širši narod v vsaki šolski in ljudski izobraževalni knjižnici. Več o tej novi zbirki prinesemo še izpod strokovnjaškega peresa.

—k Prigode čebelice Majé. Roman za deca. Spisal: Waldemar Bonsels, Poslovenil Vladimir Levstik. Ilustrovano. Vsebinska: Majin beg iz domačega mesta. — Cvetkov rožni domek. — Gozdno jezero in njegovi prebivalci. — Niko in murica. — Kobilica. — Mrvica. — Maja pajkova jetnica. — Stenica in metuljček. — Matijev boj s človekom. — Čuda noči. — Palček izpolni čebelice željo. — Pesnica Polonica Sedmopičnikova. — Razbojniški grad. — Beg. — Vrnitev. — Bitka čebel s sršeni. — Kraljičina prijateljica. — Že ta pisan spored odlomkov nam kaže vsebino knjige. Kako radi smo prebirali kot študenti Erjavčev: »Mravljo«! Vedno in vedno se nam je tudi »Čitanka« odpirala na oni strani, pri tem odlomku. Z živo fantazijo smo zasledovali boj in bojne pohode mravelj. Vsako posebej smo videli in vse skupaj. Kako hitro je bilo razprodano izvirno delo našega tovariša in pisatelja Josipa Ribičiča iz Trsta, »Kraljestvo čebel«, ki ga je izdala še naša Zveza. Otroci so s slastjo čitali in kaj radi segali po tej knjigi v naših šolskih knjižnicah. Prepričani smo, da z nič manjšim zanimanjem in z nič manjšo vnemo, kakor po »Mravlji« in »Kraljestvu čebel«, ne bo segala šoloobvezna in šoli-odrasla mladina po »Prigodah čebelice Maje« in jo bodo pokupile kaj hitro naše šolske knjižnice. Knjiga je bogat zaklad za dom ob vsaki priliki — svojemu otroku. Preobširno bi bilo navajati podrobno vsebino. Svobodoljubna čebelica Maja se je v velikem hrepenenju po svobodi in uživanju življenja izneverila svojem panju: po svetu je preizkusila vse nevarnosti, ki prete čebelici, spoznala je mnogo sveta in gorja, ki je končno zatemnelo njeno idealno hrepenenje po lepem in čistem, srečno je prebila vse nevarnosti — opredelila se je končno panju. — Delo toplo priporočamo ker je poleg zabavnosti tudi zelo poučno.

—k Ob tihih večerih. Spisal Ksaver Meško. Knjiga ima sledečo vsebino: Dolga je še pot. — Ob tihih večerih. — Na sveti post. — Legenda o čudežnih očeh. — Pozabljena. — Ciganček. — Zasanjam včasih. — Romanca ob žalostnem jutru. — Ali niste nič molili zame. — Človek, ki stoji ob grobovih in plaka. — Ob pom-

ladanskih večerih. — Ante Petrović piše o knjigi: »Vrhunec lirčnosti, ki je vsa elegična, preporna tuje in žalosti, se nahaja v knjigi »Ob tihih večerih«. Od 11 sestavkov jih gre 6 v subjektivno, personalno liriko. Knjiga »Ob tihih večerih« je proglašena za najuspešnejše delo Meškovo. Torej s to zbirko stoji na vrhuncu svoje umetnosti kjer je svoj autobiografski lirizem dogнал do neobičajne izrazitosti... Vse je mehko in nežno izsanjano, s čustvenim lirizmom pripovedovano. To je notranje življenje in borba duhovnika, ki se bori v svoji duši kakor patrijarh Jakob ponoči. Vse najtanjšje nijanse te duševne borbe so tu adekvatno izkazane. To je najbolj sveže in izvirno delo Meškovo. Tu je čista, ne možka nego prav dekliska duša izrazila vse najčistejše, najtanjšje in naimehkejše ljubezenske občutke prve mladosti, svoje nedolžne sanje in hrepenenja ki so ostala vedno izven dotika in dosega realnosti.« — Knjigo prav toplo priporočamo našim ljudskim knjižnicam, ker smo prepričani, da bo ljudstvo kaj rado posegalo po knjigi in mu bo dobra duševna hrana.

—k Venec izbranih pesmi, zložil Matej Stergar, je izšel. Čez 20 izvirnih jugoslovenskih narodnih pesmi, 18 strani. Vsebinska: Predgovor. — Povod Venca. — Zvonci reklame. — Narodna himna I. — Očetom Jugoslavije. Narodna himna II. — Narodni obrambi. — Kraljici države SHS. — Jugoslavija zlata abeceda. — Gracijam slovenskim, hrvatskim, srbskim. — Številko 3. — Rožni venec kraljevine. — Slovenija Tebi! — Stolici dežele. — Ljubljana, dne 26., 27., 28. junija 1920. — Rodni zemlji. — Zlata doba. — Vrelec idej. — Po smrti kralja Petra. Sokol in Orel. — Morje sre valov. Perokovanje. — Konec venca delo. — Za narod, mili dom je »Venca« vsak atom, v radost in slavo vseh, ki mar za trud jim vspeh, zabava in korist izvor ljubezni čist do narodnih reči, kar slave duh želi in pravočut srca, vladar bi bil sveta! Teh del mi svet ne žolči! Drugače kamte točli na cesti boljše bo, kot umotvori moji, — jih mnogi mrtvi sloji ceniti ne vedo. Stvari razum Tebi najvišja bodi čast! Kar sreča nosi v sebi, inteligenci v last! Vse izobraženo ljudstvo svoj pridno seže po tem »Vencu« in krasit z njim svoj dom, svoj um in srce svoje! Nobena hiša, nobeno stanovanje brez tega berila!

Naša gospodarska organizacija.

—g Članom učiteljske samopomoči. Na razposlane položnice v januarju t. l. še ni nakazalo 100 članov Din 1764:50. Prosimo vljudno, da poravnajo vsi zamudniki svoje obveznosti gotovo v prvih dneh meseca aprila. Veliki zaostanki ovirajo redno vodstvo blagajniških knjig in točno izplačevanje posmrtnin. Prosimo točnosti!

—g Članarina in darila za učiteljski konvikt. Tov. Šulin in tov. Lilijska Polšnika 15 Din. — Vplačano brezobrestno posojilo so darovali: Smole Izidor 160 Din, Papler Ida 100 Din, Petrič Minka 100 Din; vsi iz Borovnice — ker za zdaj v te hudih časih ne morejo dopolniti do 250 Din svojega brezobrestnega posojila.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu V. Maribor: Običaj je ta, da se o principijelnih dopisih, ki se jih hkrati pošlje tudi drugim listom uredništvo vsaj opozori na to. — Organizacija se ima boriti proti krivicam in ima v tem vedno svoj pomen; obvarovati pa vsake krivice v naprej ne more, posebno ne v tem slučaju, ker ima država in državni funkcionarji odločilno moč v rokah. Brez organizacije, ki se bori za odpravo krivic in ustvaritev pravičnega razmerja bi vladajoči možje še bolj samovoljno vladali in pometali z našimi pravicami in zahtevami. S tega pogleda se nam vidi kritika in negacija pomena organizacije precej prenačljiva. Na zadnjem dopisu so podpisane tri nečlanice.

—lu M. Z. v M.: Uredništvo »Čitanke« je primorano odkloniti pesem iz principijelnega stališča. ker mora opustiti vsak sestavek, ki poveljuje vid, katerega slepci nikdar ne morejo doseči, ker se jih s tem tira v obup in se jim otežkočuje in greni njih žalostno usodo.

—lu Odranci p. Beltinci — Prekmurje: V oceno ni potreba poslati nikamor in ni potrebna odobritev. Glede natasa se obrnite na uredništvo »Zvončka«. Prepričani smo, da bo uredništvo »Zvončka« radevolje sprejelo tudi krajše igre za naše šolske odre in pomagalo s tem za pridobivanje nove tozadevne literature. Pozneje bo itak to naloga »narodno-prosvetnega« odseka, da bo pričel izdajati redno »knjižnico šolskega odra«, ki bo prinašala tudi večje igre in spevoigre za naše šolske odre.

PO SKLEPU LISTA.

+§ Učiteljsko društvo za Kočevski okraj zboruje v sredo dne 4. aprila v Kočevju. Po skupnem zborovanju, občni zbor društva z običajnim dnevnim redom. Zdravo.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Pokusite - - - - - **ZIKO** - - in se prepričajte, da ni okusnejše kave. Nadomešča pravo kavo ter potrebuje malo sladkorja, zato je tudi najcenejša. Priporočljiva je predvsem za otroke, bolnike in rekonvalescente. Številna priznanja na razpolago. Dobi se v vseh boljših trgovinah. Naroči se lahko tudi po povzetju najmanj 5 kg direktno v **Pražarni „Žika“**, d. z. o. z. Ljubljana, Rož. dol.

Нова књига! Нова књига!

Изишла је нова учбена књига:

„Историја Срба, Хрвата и Словенаца“.

Уџбеник за ученике народних школа.

Одобрен одлуком госп. Министра Просвете О. Н. Бр. 45.659.

Израдио: Јов. Јовановић, референт Министарства просвете.

Књига штампана је ћирилицом на српско-хрватском језику у Учитељској тискарњи у Љубљани.

Цена брошуре књиге јест 14 Дин, тврдо везане књиге 16 Дин.

Наручбе прима:

Учитељска тискарна,
Љубљана
Франчишканска улица 6.

Нарочите! Цена ниска!

SLIKE ZA ŠOLO IN DOM!

Šolska vodstva in učiteljske zbere opozarjamo, da ima

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI

v zalogi velike slike (62×48) naših mož, ki so posebno priporočljive kot učilo za šole, okras za hodnike, čitalnice in sobe ljudskih knjižnic, a služijo kot okras tudi vsaki hiši, ker so umetniško delo akad. slikarja A. Koželja.

PRAVKAR SO IZSLE SLIKE:

Josip Jurčič, Portretna slika 5 Din
Anton Aškerc, Portretna slika 5 Din
Primož Trubar, Portretna slika 5 Din
DR. IVAN TAVČAR, Portr. slika 5 Din

V zalogi so:

Josip Stritar, Portretna slika 5 Din
Valentin Vodnik, Portr. slika 5 Din
A. M. Slomšek, Portr. slika 5 Din
Simon Gregorčič, Portr. slika 5 Din
Fran Prešeren, Portr. slika 5 Din
Fran Levstik, Portr. slika 5 Din

Ta zbirka je najlepši in najcenejši okras in učilo za vsako šolo, dvorano in stanovanje.

Naročila sprejema:

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE v Ljubljani, Franciščanska ulica 6.

V korist „Jugoslovenske Matice“!

„IDES“ Prašek za črnilo

raztopljiv v mrzli vodi, prekaša vse tu- in inozemske izdelke in tekoče ekstrakte!

„IDES“ Črnilo v obliki papirja za uradnike in učence. Za več kot 100% cenejši kakor tekoče črnilo!

„IDES“ Antracen in kovinasta, črnila. Zahtevajte vzorce in cenike kateri, se pošiljajo brezplačno.

„IDES“ trojnica kemičnih izdelkov Tacen pri Ljubljani.

